

Møte onsdag den 3. februar 2010 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 42):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime
2. Referat

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik vil framsette et representantforslag.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:01:02]: På vegne av representantene Per Sandberg, Christian Tybring-Gjedde, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og meg selv har jeg den glede å fremme forslag om at det skal utarbeides en stortingsmelding om rammevilkår for små og mellomstore bedrifter.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:30]

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Knut Storberget
- statsråd Terje Riis-Johansen
- statsråd Tora Aasland

De annonserte statsrådene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg.

Første hovedspørsmål vil bli stilt av Per Sandberg.

Per Sandberg (FrP) [10:02:20]: Jeg har et spørsmål til justisministeren. Men la meg først – før jeg går til spørsmålet – få lov til å takke justisministeren for opptreden på TV 2-nyhetene i går, der justisministeren en gang for alle anerkjente Fremskrittspartiets asyl- og integreringspolitikk, og der justisministeren satte en strek over all kritikk mot Fremskrittspartiet, både i fortid og i framtid, når det gjelder asylpolitikk og integreringspolitikk. I min glede – eller forbauselse, hadde jeg nær sagt – over det innslaget tillot jeg meg å fylle ut en innmeldingsblankett til Fremskrittspartiet, hvis justisministeren skulle være interessert i det. Men det gjenstår å se hvorvidt det er realiteter i det som ble sagt.

Så til spørsmålet. Skah-saken dominerer pressen og

media for tiden. Denne saken løfter flere problemstillinger som også tidligere har vært oppe i både storting og regjering. Det gjelder rettssikkerheten til barn. Vi opplever flere og flere kidnappinger, flere og flere barnebortføringer. Vi har fortsatt en problemstilling med dobbelt statsborgerskap, der barn har rettigheter i flere stater, og vi registrerer at flere og flere barn forsvinner fra den norske skolen. Dette er sannsynligvis bare starten på en utfordring som vil bli kjempestor i framtiden. Vi registrerer allerede at private selskaper, sikkerhetselskaper, er etablert, bl.a. ABP World Group, som i løpet av de siste seks årene faktisk har hatt 15 barnebortføringssaker. Og dette utvikler seg i rasende tempo. Mange barn får ikke bistand, i likhet med de barna som er omtalt i pressen og media de siste dagene. Mange barn blir nærmest ignorert av norske myndigheter. Sakene blir ikke etterforsket, de blir henlagt. Her er det en problemstilling der ansvaret er fordelt mellom Utenriksdepartementet, Justisdepartementet og forvaltningen.

Mitt spørsmål til justisministeren er: Hva gjøres nå fra Regjeringens og Justisdepartementets side for å koordinere, slik at alle barn får den rettssikkerheten som trengs?

Statsråd Knut Storberget [10:04:35]: Jeg takker aller først for anerkjennelsen for den politikken som Regjeringa har, når det gjelder å skape en effektiv asylpolitikk. Den ville for øvrig ikke vært mulig hvis vi skulle ha lagt Fremskrittspartiets budsjettforslag til grunn, med dramatiske kutt til UDI, men også kutt i andre deler av integreringsarbeidet. Det å kunne effektivere asylvedtak nå har bare vært mulig ved at vi nettopp har gitt de bevilgningene som bl.a. Fremskrittspartiet stemte imot da vi behandlet budsjettet. Så jeg vil heller invitere Sandberg med inn i Arbeiderpartiet, i den grad noen skal skifte medlemskap i politiske partier.

Når det gjelder spørsmålet om barnebortføring, er det jo kjent at Regjeringa over lang tid har jobbet intenst for å styrke barns sikkerhet i disse sakene. Det er kompliserte saker. Det viktigste vi kan gjøre, er å få flere land til å slutte seg til Haagkonvensjonen. Men vi trenger instrumenter her hjemme for at man skal kunne få til gjennomføring både i og utenfor de områdene hvor Haagkonvensjonen gjelder.

Det som Regjeringa har valgt å gjøre, er bl.a. å opprette nettsiden barnebortføring.no – jeg gjør reklame for den, for der står det veldig mye nyttig som foreldre kan bruke. Der står det bl.a. at man kan få et utvidet rettshjelpstilbud på dette området, at man kan søke hjelp opp mot de kontaktpersoner som er etablert i påtalemyndigheten – vi har et eget kontaktnummer til dem som skal håndtere denne typen saker – og det er kjent også for spørteren at man har etablert et forum mellom både Utenriksdepartementet, Justisdepartementet og aktørene for å kunne ha bedre hånd om disse sakene.

Det vi har sett siden 2006, er at antallet barnebortføringer fra Norge som vi har registrert, faktisk har sunket fra 57 til 28. Her mener jeg at vi også ser at vi kan redusere antallet, samtidig som vi har betydelige utfordringer

med å stå parat i så alvorlige saker som dette. Det dreier seg i stor grad om å gjennomføre vedtak på fremmed lands jord, og det er ikke av det enkle.

Per Sandberg (FrP) [10:06:49]: La meg først få lov til å si at det er helt naturlig at det blir kutt i Fremskrittspartiets budsjett når det gjelder asyl- og integreringspolitikk, for tilstrømmingen av asylsøkere og flyktninger ville ikke vært i nærheten av det som Regjeringen fikk til i 2009. Derfor blir det også naturlig med mindre ressursbruk. Hvis disse tiltakene som Regjeringen nå påstår å ville gjennomføre, som Fremskrittspartiet har foreslått i 15 år, hadde vært gjennomført på et tidligere tidspunkt, hadde selvfølgelig også ressursbruken vært betydelig mindre.

Men jeg registrerer hva ministeren svarer på spørsmålet om utfordringene med hensyn til barne bortføring og kidnapping.

Mitt andre spørsmål blir da til det som ble sagt i brev fra Regjeringen til justiskomiteen på Stortinget den 12. mars 2009. Der ble det lagt fram, rett nok av settestatsråd Giske, at Regjeringen hadde en rekke tiltak som skulle innføres i løpet av 2009. Mitt spørsmål er: Er disse tiltakene på plass, er de gjennomført, og er de utredet i tråd med det brevet som kom til justiskomiteen på Stortinget i mars 2009?

Statsråd Knut Storberget [10:07:55]: Jeg må bare vise til mitt hovedsvar når det gjelder spørsmål om barne bortføring. Jeg vil anbefale representanten Sandberg å gå inn på barne bortføring.no. Der vil han se at det er en rekke tiltak som er gjennomført, og som faktisk hjelper veldig godt, men noen ganger står vi altså i situasjoner hvor barn er bortført til land som bl.a. ikke har sluttet seg til Haagkonvensjonen. Vi kan ikke sende norske politifolk for å hente barn enten fra Palau eller andre land hvor vi har barne bortføringssaker. Men det vi har sett, er at bl.a. Utenriksdepartementets gode diplomatiske kontakter, f.eks. inn mot Palau, jo bidro til at vi fikk løst en svært vanskelig sak. Det er altså slik at her står vi overfor et område som krever mer enn bare nasjonale vedtak her i Norge.

Når det gjelder alle de tiltakene som er gjennomført, mener jeg at det er nyttig, men man blir ikke ferdig på dette området. Vi ser at det er økende utfordringer i den forstand at mange saker blir komplekse samtidig som antallet registrerte saker faktisk har gått ned.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Hans Frode Kielland Asmyhr.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:09:09]: Jeg synes at statsråden burde bruke denne anledningen til å sende et klart signal til de mange foreldre i dette landet som lever i frykt for at barna deres skal bli bortført – for det å miste barna våre, det er det verste som kan skje oss. Det er bra å opprette web-sider o.l. slik at folk kan få informasjon, men jeg oppfatter at det representanten Sandberg her spurte om, var konkret hva norske myndigheter aktivt vil gjøre i disse sakene for å få barna tilbake til landet, til Norge. Statsråden selv viste jo til de landene som ikke er tilsluttet Haagkonvensjonen. Det er nettopp her hunden

ligger begravd. Hvordan skal man gå frem hvis barn blir bortført til den type land?

Statsråd Knut Storberget [10:10:17]: Når det gjelder disse landene, har strategien både fra denne regjeringa og fra tidligere regjeringer vært at man i internasjonale fora, og også bilateralt overfor disse landene, gjør hva man kan for at de skal slutte seg til Haagkonvensjonen. Vi sitter ikke med mulighet til å instruere andre land om å slutte seg til konvensjoner, men det er et ganske nitid arbeid som gjøres, enten det er jeg eller andre i Regjeringa som møter representanter fra disse landene for å løfte fram behovet for tilslutning til Haagkonvensjonen. Jeg mener jo at de tiltakene som jeg nettopp har vist til, er så konkrete som de kan få blitt – det at folk får retts hjelp, det at folk får mulighet til å ha en kontaktdommer, det at man legger ut lister over advokater som er spesialisert på disse sakene, og det at politiet settes i stand til å reagere raskere når man står overfor denne type saker, slik at man bl.a. får stoppet barne bortføring i tide. Dette er jo viktige konkrete tiltak, og jeg ser faktisk ikke så mange andre muligheter enn å styrke nettopp denne type innsats på dette området. Jeg har heller ikke hørt noe fra spørteren om alternative tiltak.

Presidenten: Ivar Kristiansen – til oppfølgings-spørsmål.

Ivar Kristiansen (H) [10:11:35]: Vi er alle sammen svært glad for at Skah-barna er trygt plasserte i Norge. La meg bare si at Fremskrittspartiets varme omfavelse av Regjeringens håndtering av denne saken har jo den side at jeg gjerne skulle ha sett Sandbergs reaksjon hvis marokkanske spesialstyrker hadde gjort noe lignende i Norge – men la nå det ligge i denne forbindelse. Det er åpenbart slik at tre departementer har håpet at ingenting i særlig grad skulle bli avslørt, at dette skulle forbli relativt ukjent. Etter at media hver dag har avslørt nye trekk i saken, er det åpenbart slik at nå leter man etter synde bukker. Vil Regjeringen sørge for at Stortinget blir kjent med alle sider av denne saken, slik at også Stortinget kan ha en oppfatning av hvem som er de egentlige synde bukkene, før man nå plukker i Forsvarets rekker for å statuere noen eksempler?

Statsråd Knut Storberget [10:12:36]: Det er flere departementer som er involvert i denne type sakskomplekser. Uten å gå inn i denne spesielle saken må jeg si at både det som forsvarsministeren har redegjort for med tanke på de problemstillingene som har meldt seg når det gjelder Forsvarets ansatte, det utenriksministeren har redegjort for, og det Justisdepartementet også i de siste dagene har erklært, viser med all tydelighet at man ønsker å være så åpen som man bare kan om disse forholdene. Det er, som forsvarsministeren også har pekt på, utfordringer i forhold til mer prinsipielle spørsmål om bl.a. Forsvarets ansatte. For vår egen del ble det fra Justisdepartementet på mandag tatt et nytt initiativ overfor Politidirektoratet – det er kjent ute i offentligheten – for å forsikre oss om at politifolk ikke deltar i denne type aksjoner. Men vi har

også bedt politidirektøren komme tilbake til departementet når det gjelder spørsmålet om tidligere ansatte i politiet og deres rolle og oppførsel i denne type saker. Jeg har ingen motforestilling mot å bibringe de opplysningene inn i Stortinget.

Presidenten: Øyvind Håbrekke – til oppfølgingsspørsmål.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:13:57]: Oppfølgingsspørsmålet til justisministeren går også på barns rettssikkerhet. Det er viktig å ha med seg når det gjelder barns rettssikkerhet at hvis man ser på det i et historisk perspektiv, har vi gjennom mange tiår endret synet ganske kraftig på barns stilling i lovverket og barns krav til rettssikkerhet. De siste oppslagene viser at vi langt fra er i mål på dette området, bl.a. denne ukens oppslag om lavere straff for vold begått mot barn enn for vold begått mot voksne, om dårlig kompetanse – ikke minst i politiet – i forhold til behandling av denne type saker, og stor henleggelsesprosent. Regjeringen synes svært fornøyd med egne tiltak i svarene man møter disse utfordringene med. Spørsmålet til justisministeren er: Hvilke ytterligere tiltak planlegger Regjeringen for å styrke barns rettssikkerhet i denne type saker, og hva gjør statsråden for å sikre seg mot at ikke også vår generasjon i ettertid blir vurdert til ikke å ha forstått kravene til barns rettssikkerhet i justis- og politivesenet?

Statsråd Knut Storberget [10:15:06]: Regjeringa er fornøyd med de tiltakene som er satt i verk når det gjelder å styrke barns rettssikkerhet, særlig barn som utsettes for straffbare handlinger. Det er det ingen tvil om. Opposisjonen har også gitt uttrykk for at dette er bra tiltak. Man har jo støttet tiltakene her i Stortinget. Men hvis man trodde, da vi startet for fire år siden med å løfte dette feltet – for det mener jeg helt avgjort var nødvendig – at vi skulle bli ferdige i løpet av fire år, mener jeg at man tok feil. Derfor er det viktig, som også spøreren sier her, at vi er avhengig av å ha stort trykk på dette fortsatt.

Noen konkrete tiltak skal jeg få lov til å nevne, for det er mange tiltak som er på gang. Vi tar sikte på å utvide antallet barnehus i Norge. Vi har etablert seks. Det er flere hundre barn som nå tør å si fra. Det er ett av de viktigste tiltakene. Vi tar i nær framtid sikte på å mobilisere kommunene til å lage sine egne planer for å fange opp disse barna på en bedre måte. Og vi tar sikte på i løpet av dette halvåret, som jeg tidligere har varslet, å komme med en proposisjon til Stortinget, hvor vi høyner straffenivået for disse overgrepene.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Henning Warloe (H) [10:16:28]: Statsministeren gjorde en offensiv satsing på kunnskap til en hovedsak i årets nyttårstale. «Kunnskap trumfer alt,» var et mantra som ble gjentatt flere ganger.

Nå viser erfaringen etter fire og et halvt år med rødgrønn regjering at det er et stykke vei fra festtaler – og for den saks skyld nyttårstaler – til handling og løft gjennom

statsbudsjettene. Kunnskapssektoren selv har jo ikke akkurat vært begeistret over hvileskjær og manglende satsing på kunnskap og utdanning gjennom flere år.

I Høyre er vi urolige over de bekymringsmeldingene vi stadig mottar fra sektoren. På et møte med sentrale aktører, har jeg forstått, gikk statsråden selv langt i å erkjenne manglende gjennomslag i Regjeringen. På dette møtet, like før budsjettet skulle vedtas – jeg har møteinnkallingen her – ble altså universitets- og høyskolesektoren nærmest tryglet om å være snill med statsråden og slutte med å framføre kritikk i det offentlige rom. Tidligere finansminister Kristin Halvorsen deltok på møtet og fortalte om hvor vanskelig det var å få gjennomslag i Finansdepartementet. En tidligere rådgiver for Trond Giske fortalte om hvordan kulturlivet ved å skryte av kulturministeren hadde fått mer penger. Og lobbysekskapet Burson-Marsteller forklarte de frammøtte hvordan de skulle drive såkalt intelligent lobbying. Budskapet skal ha vært: Dere må hjelpe til og gjøre statsråden god.

Dette møtet kan bare oppfattes som et forsøk på å kneble en sektor og lokke den til taushet i håp om å få større budsjetter. Er det virkelig slik at det er hvor snille folk er med Regjeringen, og ikke hvor viktig saken deres er, som er avgjørende for å bli budsjettvinner? Og er dette virkelig en strategi statsråden har tro på vil virke?

Presidenten: Presidenten går ut fra at dette spørsmålet var til statsråd Aasland.

Henning Warloe (H) [10:18:30]: Det er korrekt, president.

Statsråd Tora Aasland [10:18:37]: Etter godt og vel to år som statsråd for høyere utdanning og forskning er det én ting jeg er helt overbevist om, og det er at dette er en sektor som på ingen måte lar seg temme eller kue. De sier fra akkurat slik som det er, og slik skal det være. Det er våre høyere utdanningsinstitusjoner som har en selvstendig rolle for å skaffe til veie høyere utdanning til studenter. Det er forskere og professorer som deltar i øverste og fremste linje i vår forskningsinnsats, både nasjonalt og internasjonalt. De kan både argumentere og synge ut i det offentlige og i alle andre sammenhenger hvor de er med, og det er også deres viktige oppgave.

Det møtet representanten refererer til, var et møte hvor man skulle diskutere strategi. Det er jo nødvendig å diskutere strategi i mange sammenhenger, også med tanke på forholdet mellom de rammene som man skal kjempe for, og som gis, og det innholdet som skal være i rammene. Det må være en sammenheng mellom det viktige politiske mål man har både for forskning og utdanning, og det som er det økonomiske grunnlaget for det. Jeg trodde at de som var til stede på akkurat det møtet som ble nevnt, satte pris på at vi hadde en rimelig god og åpen diskusjon om nettopp strategi, og det var selvsagt på ingen måte et møte som skulle ha den hensikten som her antydes.

Denne sektoren er absolutt i stand til både å diskutere med sin statsråd og å argumentere for viktige saker. For mitt vedkommende mener jeg at jeg har fått godt gjennom-

slag i Regjeringen, ikke minst når det gjelder det som blir kalt en historisk høy forskningsinnsats. Vi er nå, i årets budsjett, faktisk oppe på 23,6 milliarder kr til forskning. Det er historisk høyt, og jeg er veldig stolt over å ha fått det til.

Henning Warloe (H) [10:20:44]: Jeg takker for svaret.

Så vidt jeg kan se, ble innkallingen til dette møtet sendt ut den 28. oktober, altså to uker etter at statsbudsjettet ble lagt fram, og to uker etter at man hadde møtt en sektor som åpenbart var misfornøyd med det budsjettet som var lagt fram.

Jeg lurte da på om statsråden ikke ser at dette må oppfattes som et forsøk på å kalle inn en kritisk sektor etter to ukers støy for å forklare dem på hvilken måte de skal få større gjennomslag i budsjettene neste gang. Flere av de aktørene som var til stede – og jeg nøler jo ikke med å kalle rektorer på universiteter og høyskoler for svært oppegående mennesker – forteller at de har vært hoderystende til møtet. Én uttalte at dette var et svært oppsiktsvekkende møte, ikke minst også med tanke på den agendaen som ble presentert. Så her har tydeligvis statsråden og de andre som var til stede på møtet, en totalt forskjellig oppfatning av dette møtets agenda.

Statsråd Tora Aasland [10:21:47]: Det er jo betryggende at man om ikke så lenge skal legge fram en rapport fra en arbeidsgruppe som jeg har nedsett – en arbeidsgruppe for å utrede handlingsrommet i høyere utdanningsinstitusjoner. Den oppsto fordi det var – og slik er det kanskje fremdeles – en ulik forståelse hos dem som er ansvarlige for høyere utdanningsinstitusjoner, og hos oss i Regjeringen av hva som er virkelighetsbildet. Jeg har stor tro på at denne arbeidsgruppen – som er satt sammen av folk med høyst ulik bakgrunn, men hvor sektoren selv er godt representert – kommer fram til noen anbefalinger som kan hjelpe oss til å få en felles forståelse av hvordan vår virkelighet ser ut. Men det som er helt sikkert, er at ingen har vondt av å være til stede på et møte hvor man diskuterer strategi, politikk og økonomi på dette området. Jeg så ingen hoderystende rektorer til stede på dette møtet. Så det må ha vært noen tanker som har kommet etterpå, og som absolutt ikke har noe med verken hensikten med eller gjennomføringen av det møtet å gjøre.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings spørsmål – først Svein Harberg.

Svein Harberg (H) [10:23:11]: Virkelighetsoppfatning er åpenbart en utfordring i den sektoren vi nå diskuterer. Det er ingen tvil om at veldig mange av dem som var på møtet, reagerte med hoderisting og hadde en ekkel følelse med tanke på den strategien som statsråden bekrefter skulle diskuteres.

For litt over et år siden ba statsråden om en sterk sektor som sto bak kravene om få større uttelling i budsjettet. Nå oppfattes det slik at statsråden nærmest har gitt en sektor munnkurv og bedt dem om å være snille og stille for å få gjennomslag. Statsråden sier det var for å legge en stra-

tegi, og da er jeg interessert i følgende: Etter dette møtet har sektoren meldt to–tre klare krav om basisbevilgninger, kapital til å få til kvalitet på nye studieplasser og studiefinansiering – hvilken prioritet har denne strategien på de områdene? Og dersom munnkurven ikke blir overholdt, hvilken strategi har statsråden da?

Statsråd Tora Aasland [10:24:13]: Jeg vil selvsagt avvise noen antydninger til munnkurv. Som jeg sa i mitt første innlegg, er dette personer og ledere i vårt samfunn som man definitivt ikke kan sette munnkurv på. Det er ikke mitt ønske å gjøre det. Tvert imot, jeg ønsker oppegående, gode rektorer og ledere i våre forsknings- og utdanningsinstitusjoner som er med i samfunnsdebatten. Det å diskutere strategier for hvordan man skal komme enda bedre ut når det gjelder høyere utdanning og forskning, har ingenting å gjøre med at man skal samles om én strategi. Jeg har ansvar for å fremme saker for Regjeringen når det gjelder denne sektoren, men jeg tror ingen statsråd lar være å ha møter og lytte til lederne innenfor sin sektor for å diskutere hva som er de viktigste utfordringene der. Det gjør jeg hele tiden, jeg har stadig dialogmøter med både organisasjoner og institusjoner. Dette var en samling av ganske mange av dem – med et motiv som på ingen måte var slik det her antydes. Så her er det en fullstendig misforståelse.

Presidenten: Tord Lien – til oppfølgings spørsmål.

Tord Lien (FrP) [10:25:30]: Jeg noterer meg at statsråden er mer opptatt av å snakke om bevilgninger til forskning enn til høyere utdanning. Men jeg er glad for at vi har en statsminister som sier at «kunnskap trumfer alt». Det gjør han i en situasjon hvor vi ikke har noen norske universiteter blant de 100 beste i OECD-landene, i en situasjon hvor vi står overfor rekordsterk vekst i studentmassen, noe som egentlig er en gavepakke til en regjering som tar kunnskap på alvor.

Men så har vi en finansminister som heter Sigbjørn Johnsen, som har sagt at det skal strammes inn, også i denne sektoren. Det vil kunne føre til at ressursmangel gjør at den økte kvantiteten blant studentene kan munne ut i reduksjon av kvalitet. Svaret er veldig ofte: Handlingsromsutvalget. Det ville være interessant å høre om statsråden selv har gjort seg noen tanker – hvis man med disse strategiene ikke kan få tak i mer penger – om hvilke andre grep kan vi gjøre for å styrke kvalitet på forskning og utdanning i høyskole- og universitetssektoren?

Statsråd Tora Aasland [10:26:35]: Jeg er ikke helt sikker på om jeg forsto hele spørsmålet, men jeg skal prøve å svare ut fra det jeg oppfattet.

Man vil selvfølgelig ha mange virkemidler for å møte det vi kaller utdanningsbølgen, som representanten Lien var inne på. Vi vet at det kommer et økt antall studenter til våre universiteter og høyskoler, og nettopp derfor har vi lagt fram en sak som Stortinget nå har til behandling. Den heter Utdanningslinja. I den saken er det lagt et grunnlag for den strategien som jeg håper Regjeringen sammen

med Stortinget skal kunne utføre for å opprettholde god kvalitet på de studietilbudene som er, samtidig som man klarer å ta inn flere studenter. Vi har allerede begynt den jobben gjennom revidert nasjonalbudsjett i år, og den vil vi følge opp. Stortinget skal nå diskutere hele grunnlaget for de tiltakene og de planene som må legges for å kunne møte denne utdanningsbølgen, som jeg er helt enig i at vi må se positivt på. Jeg mener det er bra at Stortinget nå har denne saken til behandling. Det vil hjelpe veldig godt for å få til en god debatt framover.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:27:57]: Mitt spørsmål går til olje- og energiministeren.

Det er 40 år siden vi startet med oljeproduksjon her i landet, og det er samspillet mellom myndighetskrav og faglige innspill som gjør at norsk olje- og gasspolitikk og -produksjon er der den er i dag.

Den rød-grønne regjeringen har satt noen norgesrekorder – for det første i antall letelisenser. Det er vel slik at den rød-grønne regjeringen har delt ut dobbelt så mange letelisenser som Gro Harlem Brundtlands regjering i sin tid gjorde, og som Bondevik II-regjeringen gjorde. Det må vel kanskje også være en liten rekord det vi kan lese om i Aftenposten på nett, om at miljømyndighetene i 45 pst. av tilfellene blir overkjørt. Det er da SFTs – eller nå Klima- og forurensningsdirektoratets – miljøfaglige anbefalinger som man ikke lytter til når det gjelder de tildelingene som Regjeringen velger å gi mulighet til.

Jeg er kjent med at det er ulike faginstanser som gir innspill. Man vurderer, og man vokter, og så er det Regjeringen som til slutt tar en helhetlig vurdering. Men hvis vi ser på Soria Moria-erklæringen – som på en måte er Regjeringens grunnlagsdokument – står det at det skal være en «langsiktig forvaltning av petroleumsressursene». Det er vel litt i konflikt med denne leterekordtildelingen. Det står også at det skal være «kunnskapsbasert» forvaltning av olje- og gassressursene våre.

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Hvordan henger dette sammen når vi på den ene siden deler ut mange leteblokker, mens vi på den andre siden ikke lytter til SFT, iallfall i 45 pst. av tilfellene, fra 2005 og fram til årsskiftet?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:30:01]: Det er to hovedsvar på spørsmålet fra representanten Hjemdal. For det første er det en ekstrem forskjell på de funn som ble gjort tilbake på Gro Harlem Brundtlands tid, som representanten nevnte, da vi fant Gullfaks, Statfjord, altså store funn i Nordsjøen – etter hvert i Norskehavet – og de funnene vi gjør i dag. Det betyr at hvis vi skulle ha hatt samme nivå på antall letinger og antall tildelinger i dag som vi hadde på 1980- og 1990-tallet, hadde vi gjort mange færre funn, vi hadde gjort mindre funn, og vi hadde fått en enda sterkere reduksjon i oljeproduksjonen enn det vi nå ser. Så hvis vi skal ha en tilnærmet lik produksjon av olje og gass i sum framover som det vi har nå – vi ser at kurven uansett er svakt fallende for de to i sum – er vi nødt til å gjøre flere funn

enn det vi gjorde tidligere, rett og slett fordi funnene er mindre.

Til spørsmålet om miljømyndighetene: Dette er på sett og vis et nytt oppsiktsvekkende spørsmål fra en stortingsrepresentant, for grunnlaget for de tildelingene vi gjør, er jo forvaltningsplanene som Stortinget sjøl har vedtatt. Stortinget sjøl er invitert til å fatte beslutninger, hvor den helhetlige vurderinga skal tas, basert på innspill fra de ulike fagmyndighetene. Som representanten da sier: I den prosessen er det helt naturlig at det kommer inn ulike problemstillinger, ulike vurderinger, knyttet til hvilke grenser en setter opp mot kysten, hvilke restriksjoner en legger for konkrete områder hvor det er store fiskeressurser, osv. Det er en stor og viktig diskusjon der Stortinget har vært invitert til å fatte beslutninger basert på prosessene knyttet til forvaltningsplanene. Når vi har gjort det, er jo prosessen deretter å foreta konkrete tildelinger basert på de rammer Stortinget har bestemt.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:32:10]: Jeg synes ikke statsråden bør være så forundret over at en stortingsrepresentant stiller dette spørsmålet, fordi det har også med hvilken politikk denne stortingsrepresentanten og partiet står for.

Statsråden snakket om store funn. I 2010 skal Regjeringen bestemme seg for om Lofoten og Vesterålen skal åpnes for olje- og gassvirksomhet. Mange tror vel at her kan det være store funn. Nå er vi i slutfasen når det gjelder å innhente kunnskap om dette. Det kommer jo ny kunnskap etter påske, og det tror jeg at det er mange av oss som ser fram til. Men dersom det skulle være slik at Klima- og forurensningsdirektoratet, Direktoratet for naturforvaltning, Havforskningsinstituttet og Polarinstituttet skulle ende opp med å fraråde åpning av Lofoten og Vesterålen ut fra miljøfaglige begrunnelser, kan da statsråden garantere at de miljøfaglige begrunnelsene blir tatt til etterretning, og at det får betydning for den konklusjonen som Regjeringen vil legge fram i den forvaltningsplanen som han snakket så pent om i tidligere innlegg?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:33:20]: Som representanten er kjent med, er det nå lagt et omfattende løp fram mot en forvaltningsplan og en revisjon av den knyttet til de områdene som er nevnt. Jeg kommer ikke til å gå inn og forskuttere den prosessen. Det vil det være feil av meg å gjøre her nå.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først Geir Jørgen Bekkevold.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:33:49]: Jeg tolker jo statsrådens svar dit – han var ganske tydelig på det – at han ikke er villig til å forskuttere og heller ikke er villig til å forskuttere støtte eller gi forrang til eventuelle miljøfaglige råd i spørsmålet om åpning av Lofoten og Vesterålen for oljeutvinning.

Sentrale politikere fra Arbeiderpartiet har den senere tiden uttalt seg ganske skråsikkert med hensyn til at

de tror på et kompromiss om Lofoten og Vesterålen i forvaltningsplanen.

Senterpartiet var jo tydelig imot åpning i valgkampen. Hvilke momenter veier tyngst når statsråden nå skal begynne å forhandle med Arbeiderpartiet om Lofoten og Vesterålen?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:34:35]: Jeg oppfatter at Senterpartiets synspunkt i denne saken er, som representanten sier, vel kjent. Det har vært mye diskusjon rundt disse spørsmålene generelt. Mitt svar på dette spørsmålet er ikke noe annerledes enn det som var svaret mitt på det foregående spørsmålet, at nå har vi lagt et løp for en omfattende og – jeg er helt sikker – en god prosess. Vi skal innhente kunnskap, vi skal foreta ulike avveininger, og så vil det bli laget et forslag til en revidert forvaltningsplan, eller en rullering av forvaltningsplanen, antakeligvis i slutten av dette året eller i begynnelsen av neste år. Da kommer vi tilbake til disse spørsmålene.

Presidenten: Ketil Solvik-Olsen – til oppfølgings-spørsmål.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:35:24]: Det er lett å se i mediedebatten at Miljøverndepartementet har en veldig slepphendt måte når det gjelder å la sine byråkrater delta i samfunnsdebatten, spesielt i olje- og gassdebatten, mens Olje- og energidepartementets byråkrater ikke deltar. Da får en en veldig ensidig greie, der en i tillegg ser at de samme byråkraterne fra Miljøverndepartementets organer ofte er ute og beklager seg når de ikke får tilslutning til alle sine syn. Jeg er ikke bekymret over at de ikke vinner alle sine saker, snarere tvert imot, selv om de kommer med viktige innspill.

Mer bekymringsfullt derimot for verdiskapingen i Norge og i Nord-Norge er det arbeidet som Miljøverndepartementet har gjort i forhold til UNESCO og verdensarv, der signalene tyder på at hvis verdensarvsøkningen blir gjennomført, vil det stoppe all praktisk oljevirksomhet, vindkraft og ny næringsvirksomhet. Dette er altså det samme departementet som har ansvaret for utarbeiding av forvaltningsplanen. Når de har ferdigstilt en søknad for dette før forvaltningsplanen er behandlet, er det ikke da en fare for at en kan tolke det slik at Regjeringen på det området allerede har konkludert, og at det ikke vil være åpning for oljevirksomhet i nordområdene?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:36:33]: Jeg kan forsikre representanten Solvik-Olsen om at den prosessen som jeg også har kommentert tidligere nå, er reell. Den skal være skikkelig, og vi skal ha en grundig gjennomgang av de ulike spørsmålene. Så er det heller ikke slik at sjøl om det er Miljøverndepartementet som helt korrekt har ansvaret for å kjøre prosessen knyttet til forvaltningsplanen, er det en prosess som ikke involverer andre departementer. Dette er en sak som kommer til å ha bredt fokus i Regjeringa, som Olje- og energidepartementet og andre departementer kommer til å være tungt involvert i, og hvor de ulike synspunktene garantert kommer til å bli

framført underveis. Prosessen skal således bli både bred og god.

Presidenten: Siri A. Meling – til oppfølgings-spørsmål.

Siri A. Meling (H) [10:37:25]: Det går an å velge forskjellige innfallsvinkler til dette prosenttallet – altså at i 45 pst. av tilfellene tar man ikke hensyn til miljømyndighetene. Men man kan også se det på den måten at i 55 pst. – over halvparten av tilfellene – tar man til følge de innspillene som kommer fra miljømyndighetene. Det er ganske mye. Vi er stolte av at vi har en industri som produserer olje og gass på den mest miljøvennlige måten av alle i hele verden. Det skyldes ikke minst at man har stilt strenge miljøkrav. Når vi nå ser at i 55 pst. av tilfellene får miljømyndighetene medhold i tildeling, så blir mitt spørsmål litt annerledes: Synes statsråden at man kanskje gir miljømyndighetene for mye å si når det gjelder tildelingen av blokker?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:38:23]: Jeg mener at i politikken generelt og i olje- og gasspolitikken spesielt er de balanserte løsningene de gode løsningene. Jeg mener at det som har kjennetegnet utviklinga av norsk olje- og gasspolitikk, er nettopp det. Vi har vært i verdenstoppen når det gjelder å sette krav. Industrien har nok ofte syntes at norske myndigheter har vært vel tøffe å forholde seg til, for det har vært satt krav, enten det var forbud mot faking, nullutslipp i Barentshavet, osv., som der og da betydde at industrien måtte gå løs på teknologiske utfordringer som de kanskje ikke var klare for når det gjaldt aktiviteten på andre sokler, og på kort sikt var det økte kostnader.

Det vi nå ser, er at vi, som en følge av dette, både har klart å få verdens reneste olje- og gassproduksjon i Norge, og også at det har bidratt til en teknologiutvikling som leverandørindustrien i Norge nå nyter godt av fordi den kan gå ut i verden for øvrig med det. Så jeg er helt sikker på at nettopp det å balansere miljøhensyn opp mot fiskerihensyn og olje- og gasshensyn er en klok måte å drive olje- og gasspolitikk på. Jeg har tenkt å fortsette med det.

Presidenten: Borghild Tenden – til oppfølgings-spørsmål.

Borghild Tenden (V) [10:39:36]: Da Stortinget behandlet forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet, la et samlet storting vekt på føre var-prinsippet. Mener statsråden at han har fulgt opp bestillingene fra Stortinget på en tilfredsstillende måte når de miljøfaglige anbefalingene stadig blir lagt til side, slik vi hørte i innlednings-spørsmålet fra Hjemdal?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:40:06]: Jeg er ikke enig i premissene for spørsmålet. Jeg er ikke enig i at norsk olje- og gasspolitikk er en politikk som blir ført på tvers av miljøinteresser og på tvers av innspill fra miljømyndighetene. Jeg mener at det nettopp er de balanserte løsningene vi har funnet, og jeg mener at svaret som jeg akkurat ga til representanten Meling, er et godt svar i så måte. Vi

har vært det landet i verden som har stilt de strengeste kravene til industrien, noe som også har gjort at vi har klart f.eks. å sette krav om nullutslipp til sjø i Barentshavet. Jeg mener at vi tar hensyn til de innspillene som kommer fra miljømyndighetene, og så vil det, som jeg også har nevnt før i dag, alltid være avveininger i forhold til hvor man konkret skal ha aktivitet, hvilke krav som skal settes for nære kystområder, hvilke krav som skal settes i områder hvor det er mye fiskeriinteresser osv.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:41:18]: Det var spørsmål til olje- og energiministeren.

Strømprisen i Midt-Norge har vært skyhøy i flere perioder. For noen få uker siden toppet den 8 kr, og i slutten av forrige år toppet den 11 kr. Dette skjer samtidig som at staten eier kraftproduksjon i området som de nekter å ta i bruk, og skjuler seg bak konsesjonsregler. Nå er det mange lokale aktører som i det siste har tatt til orde for at den kraftproduksjonen som fins, må brukes når strømprisene blir skyhøye. Fylkesordføreren i Nord-Trøndelag, lokale ordførere i flere av kommunene i Midt-Norge, næringslivet og folk flest på gaten, som faktisk skal betale kostnaden for en feilslått energipolitikk, krever at all produksjonskapasitet tas i bruk. Så kunne vi allikevel høre på Politisk kvarter i morges at Senterpartiets Erling Sande, leder i energi- og miljøkomiteen, mener at situasjonen i Midt-Norge ikke har vært slik at den tilsier at gasskraftverkene skal tas i bruk. Man får bare gjøre seg sine tanker om hvor mye strømprisen må opp før situasjonen tilsier bruk. Sosialistisk Venstreparti, derimot, sier nei på grunn av CO₂-utslipp, og da kan man gjøre seg refleksjoner om hva slags toleransegrad man har for høye strømpriser i en offensiv klimapolitikk. Mens fylkesordføreren i Arbeiderpartiet i Sør-Trøndelag mer har resignert når han i Teknisk Ukeblad i går sier:

«Jeg skjønner ikke hva Statnett skal med de mobile gasskraftverkene. Vi har hatt priser opp i 11 kroner/kWh. Dette er å holde oss for narr.»

Han konstaterer at Statnett aldri kommer til å ta i bruk de gasskraftverkene med det regelverket som i dag ligger i bunn. Dette er altså et regelverk som kan endres politisk. For å unngå at forbrukerne i Midt-Norge nok en gang, eller heller gang på gang, skal få strømpriser som er på mange kroner og gjerne også tosifret beløp, burde man ta i bruk all den kapasitet man har.

Vil statsråden nå ta et initiativ til å endre regelverket, slik at prisnivå også blir et kriterium som Statnett kan skule til når de skal vurdere om gasskraftverkene skal tas i bruk?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:43:25]: For det første mener jeg at strømprisen i Norge bør være lik, uansett hvor i Norge man bor. Derfor har vi en stor jobb foran oss med å gjøre den jobben som i for liten grad er blitt gjort – nemlig å bygge nett. Vi trenger mer nett, vi trenger bedre transportårer for strømmen gjennom landet vårt. Det har denne vinteren vist på en jeg skal kanskje ikke si god

måte, men den har vist oss tydelig at dette ikke fungerer godt nok.

Samtidig er det viktig å være klar over at vi i større grad har en Sør-Norge-situasjon enn en Midt-Norge-situasjon. Prisen i Midt-Norge i dag er 52,4 øre. Den er 52,4 øre i Sverige, og den er det samme i København. Det største avviket i pris vi har hatt mellom Midt-Norge og Norden for øvrig i løpet av denne perioden, har vært 1,7 øre. Det vi ser, er at som følge bl.a. av utbedringa av forbindelsen Nea-Järpstrømmen er flyten av energikraft ut og inn av Midt-Norge noe bedre enn før. Det betyr at Midt-Norge nå er en del av det nordiske elmarkedet, mens Sør-Norge ikke er det, fordi vi har for dårlige forbindelser mellom særlig Oslo-området og Sør-Sverige. Det jobbes det med i forhold til Sydvestlänken og forbindelsene der. Utgangspunktet her er at det er en felles situasjon i Midt-Norge og Norden for øvrig.

Så tar representanten opp spørsmålet om de mobile gasskraftverkene. Jeg mener at det er en stor trygghet for befolkninga i Midt-Norge å vite at uansett situasjon har vi en produksjonsreserve som sørger for beredskap i området. Det er strøm nok til forbrukerne i Midt-Norge, og det var hensikten med å sette opp de mobile gasskraftverkene akkurat der. Den tryggheten skal vi sørge for at fortsatt blir der gjennom at det er nettopp beredskap som er kriteriet for oppstart av de verkene.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:45:35]: Jeg takker for svaret.

Det å snakke om at man har mobile gasskraftverk i beredskap, men mener at en strømpris på 8 kr eller 11 kr ikke er grunn nok til å ta dem i bruk, er jo som at et sykehus sier at man har medisin på lager, men man tar den ikke i bruk før pasienten er død. Det er det relevante her. Det er heller ingen trøst for folk i Midt-Norge å vise til at Sør-Norge har sluppet å ha en strømpris på 8 kr eller 11 kr pr. kWt. Problemet er jo at strømprisen i Midt-Norge og i Nord-Norge har vært skyhøy, og da har folk veldig liten forståelse for at staten disponerer kraftproduksjonen som de ikke vil ta i bruk. Årsaken er jo åpenbar: Man er uenig om CO₂-utslipp og slike ting, og det gjør at man blir handlingslammet i forhold til dette. Dette er en fullstendig politisk styrt prosess – hvis man ønsker det. Da gjentar jeg mitt spørsmål: Vil statsråden ta initiativ til at også prismekanismen her blir en del av dette? Hvis man hele veien skal skule på priser, vil prisene alltid balansere et marked. Spørsmålet er om man er villig til å ta konsekvensen av at strømprisen blir 10–15–20 kr for at balansen skal gjenopprettes.

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:46:41]: Det som er et faktum i denne forbindelse, og som jeg opplever at representanten hopper over her nå, er at Midt-Norge som følge av nettutbedringer er en del av det nordiske elmarkedet. Det betyr at reservekraftverkene i Midt-Norge representerer 3 promille av installert kapasitet i det nordiske markedet. Hvis representanten Solvik-Olsen nå gjør det til et poeng at prisen i Midt-Norge står og faller med oppstart av to reservekraftverk, som altså har 3 promille av instal-

lert effekt, så er jeg uenig i at det vil være det ene tiltaket som bidrar til at prisen blir lav istedenfor veldig høy.

Saken er at vi har hatt utfall av kjernekraftverk i Sverige. Det har vært en lav produksjon av strøm i det nordiske området, og dette er jo produsenter med helt andre kapasiteter enn reservekraftverkene i Midt-Norge. Samtidig har det vært kaldt i området. Så vi må ikke gjøre debatten enklere enn den er, for reelt sett er det slik at de reservekraftverkene har en begrenset kapasitet. I tillegg er Midt-Norge en del av det nordiske markedet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først representanten Oskar Jarle Grimstad.

Oskar Jarle Grimstad (FrP) [10:48:04]: Vi ser no altfor mange eksempel på uhandterlege prisar for næringslivet i Midt-Noreg. I Skogn såg ein seg nøydd til å slå av ei papirmaskin på grunn av dei høge straumprisane. Vi ser at nedstengd kraftforedlende industri ikkje blir starta opp att på grunn av høge elprisar, og energikostnadane har ein betydeleg avvisingseffekt i forhold til nyetablering av næringsliv. Svekt leveringstillit er konklusjonen til landsdelens kundar, som igjen er tapte kundar. Er statsråden då einig med Framstegspartiet i at eit prisnivå på 1–2 kr er så høgt at konsesjonsvilkåra for oppstart av gasskraftverk bør endrast? Når vi veit at Midt-Noreg er underrekna med 5–6 milliardar kWt, snakkar vi ikkje om 0,3 promille av heile Nord Pool sitt område – vi snakkar om forsyning i Midt-Noreg som gir eit heilt anna tal i forhold til det som desse gasskraftverka kan kome med.

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:49:11]: Jeg mente at jeg svarte på det spørsmålet, som også ble stilt av representanten Solvik-Olsen nettopp. Men når det gjelder situasjonen i Midt-Norge generelt, mener jeg at vi har kommet i en lite heldig situasjon i det området fordi det ble igangsatt store industriprosjekter for noen år tilbake uten at det ble fylt på med tilsvarende produksjon. Det betyr at det nå har vært nødvendig å gjøre et omfattende arbeid for å sørge for at både produksjonskapasiteten internt i Midt-Norge, hvor det bl.a. det siste året er blitt tildelt betydelige Enova-midler for å få i gang ny produksjon, og overføringskapasiteten ut og inn av området må bedres betraktelig.

Når det gjelder det siste, så er Ørskog–Fardal-traseen det store tiltaket som vil bety en helt annen situasjon i Midt-Norge enn den vi til nå har sett, og jeg er ikke komfortabel med at prisen i Midt-Norge er en annen enn i Norge for øvrig. Vi bør ha én pris på strøm i Norge, og derfor må vi bygge mer nett og få opp produksjonen av fornybar energi.

Presidenten: Bjørn Lødemel – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørn Lødemel (H) [10:50:23]: Stortinget handsama i 2006 eit Dokument nr. 8-forslag frå representantane Børge Brende, Ivar Kristiansen og Petter Løvik om ein handlingsplan for å hindre kraftkrise og forsyningskrise

i Midt-Noreg. Under debatten uttalte dåverande olje- og energiminister Odd Roger Enoksen:

«Jeg arbeider nå med en handlingsplan slik det blir bedt om, for å møte kraftsituasjonen i Midt-Norge – med sikte på å legge handlingsplanen fram tidlig på høsten.»

Det er ein skandale at Regjeringa held ein heil landsdel for narr og ikkje kjem med ein handlingsplan slik det er lova. Det er tydeleg at Regjeringa ikkje tek inn over seg at bedrifter kan gå over ende, og at det er kroken på døra for viktige investeringar på grunn av høg straumpris og lite føreseielege rammevilkår for næringslivet. Det er innbyggjarane i Midt-Noreg som får svi for ei tafatt regjering her. Vi ser at utbygginga av Ørskog–Fardal er komplisert, og at det skal vurderast ulike løysingar, og det er viktig. Dermed får dette ikkje kapasitet før 2014.

Kva vil statsråden gjere for å redusere skadeverknadene av dårleg kapasitet i linjenettet i 2010, 2011 og fram til 2014? Vil statsråden halde lovnadene om ein handlingsplan for Midt-Noreg?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:51:35]: Jeg syns det er sterk kost å bruke ordet «skandale» om noe som åpenbart også kunne ha vært gjort av tidligere regjering i forbindelse med at store industriprosjekter ble satt i gang uten at man sørget for at tilsvarende produksjon kom på plass, at tilsvarende linjeprojekter ble oppgradert. Så det vi gjør nå, er å reparere de skadene som har kommet som følge av at det ikke var et samspill mellom bruk av energi og tilførsel av energi i Midt-Norge, og det holder vi på med. Det er nå brukt 5 milliarder kr i området via Statnett for å få en bedre situasjon. Vi har oppdatert Nea-Järpströmmen, som er en veldig viktig forbindelse inn til området. Vi har foretatt spenningsoppgraderinger av nettet, som bidrar til at nettet nå fungerer mye bedre enn før. Vi har brukt betydelige Enova-midler inn i området som bare i 2009 medførte ca. 300 GWh med ny produksjon i området, og jeg er innstilt på en så rask som mulig konsesjonsbehandling av linjen Ørskog–Fardal fordi jeg mener det er det store konkrete tiltaket som faktisk vil bety en forskjell for området.

Presidenten: Øyvind Håbrekke – til oppfølgingsspørsmål.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:52:51]: Folk i Midt-Norge er bekymret for kraftsituasjon. Da er det desto mer viktig med presis informasjon, for det er jo ikke riktig at de ekstremprisene vi hadde i korte perioder i vinter, var et spesialtilfelle for Midt-Norge. Det var faktisk flere deler av det nordiske kraftmarkedet som fikk se de ekstreme prisene.

Vi har heller ikke en Sør-Norge-situasjon. Vi har først og fremst en Midt-Norge-situasjon. Det gjør at dersom vi får et tørrår, vil vi kunne få ekstreme priser i Midt-Norge og rasjonering. Kristelig Folkeparti foreslo for øvrig i forrige periode å styrke energiministerens verktøykasse, styrke den politiske styringen på bekostning av markedet, for nettopp å unngå at slike situasjo-

ner kan oppstå igjen. Regjeringen har dessverre ikke fulgt opp.

Men det store spørsmålet som folk i Midt-Norge kan kreve svar på, er: Kan olje- og energiministeren garantere at hvis en slik ekstremsituasjon oppstår som følge av et tørrår, vil han sette prisområdene ut av spill, slik at Midt-Norge slipper å betale ekstreme priser over flere måneder fordi forsyningssikkerheten ikke er godt nok ivaretatt?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:54:03]: Jeg synes innledningen på spørsmålet fra representanten Håbrekke var veldig god. Jeg kan være enig i at vi har hatt en nordisk situasjon når det gjelder pris. Men jeg må stille spørsmål ved resonnementet i avslutninga, basert på at forsyningssikkerhet ble trukket fram som en hovedsak, samtidig som han ønsket å sette prisområdene ut av spill. Prisområdene er innført nettopp for å sikre forsyningssikkerheten i området og skal sørge for at kraft blir drenert inn til områder med svak produksjon og ubalanse i markedet. Det er jo nettopp det viktigste tiltaket en har til å sørge for at en får kraft inn til Midt-Norge, og sånn sett kan en også redusere tapping av magasinene i området.

Presidenten: Vi går til neste – og siste – hovedspørsmål.

Nikolai Astrup (H) [10:55:06]: Du kan bli stående, statsråd, spørsmålet er til deg. Du er en populær mann i dag!

I Kveldsnytt på søndag ble vi nok en gang minnet om konvoien på 20 000 lastebiler som frakter norsk avfall til svenske forbrenningsanlegg. Bransjen anslår at det kan være så mye som 500 000 tonn norsk avfall som forsvinner ut av landet hvert eneste år. Syv av åtte kontrakter som er inngått i de siste månedene, har gått til svenske forbrenningsanlegg. Dette skjer samtidig som Regjeringen bruker milliarder av skattebetalernes penger til å subsidiere utbygging av fjernvarmerør i norske byer. På den ene siden velger altså Regjeringen å gå tungt inn i etableringen av infrastruktur for fjernvarme, men på den andre siden innfører den samme regjeringen rammevilkår som gjør at den viktigste innsatsfaktoren i fjernvarmeproduksjonen forsvinner til utlandet. Kanskje er det ikke bare jeg som får assosiasjoner til biodieselsaken i fjor høst.

Mener statsråd Terje Riis-Johansen at det er i tråd med Regjeringens klimapolitikk at norske fjernvarmeanlegg risikerer å fyre med olje fremfor avfall på grunn av den samme regjeringens avgiftspolitik? Statsråden har sagt at han skal se på saken. Vi venter spent på at han skal bli ferdig med å se og er klar til å sende et signal. Det vil jeg utfordre ham på i dag. Når vil han følge Sveriges eksempel og fjerne forbrenningsavgiften? Innser han at det haster for denne bransjen når så mange kontrakter – som er langtidskontrakter, som er fireårskontrakter, som er tiårskontrakter – gjør at betydelige mengder norsk avfall forsvinner ut av landet, ikke bare i år og neste år, men i lang tid fremover?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:56:48]: Jeg synes det er viktig å legge til rette for at avfall brukes i forbren-

ningsanlegg i Norge. Det er helt riktig som representanten Astrup sier, at vi har brukt mye penger på å bygge ut en infrastruktur for varme. 19 av de 20 største byene i Norge har en slik infrastruktur. Jeg mener at Oslo er et godt eksempel på en god politikk på fjernvarmesida. Effekten vil sjølsagt ikke bli som ønsket hvis det er fossil energi som brukes til å produsere den varmen.

Det er helt korrekt at vi har avgifter i Norge som svenskene har tatt bort. Vi har lagt en prosess for å vurdere avgiftsregimet rundt dette fram mot revidert nasjonalbudsjett. Så den prosessen går sin gang. Men for å ha ytterligere trykk her vil finansministeren og jeg ha et møte med hele bransjen om ca. 14 dager. Der er vi innstilt på å lytte og få innspill og ta det med oss videre i prosessen fram mot revidert nasjonalbudsjett.

For øvrig tror jeg det er viktig å minne om at det er forskjell på avgiftspolitikken i Norge og Sverige, men det er mer enn det. Det er også en prisforskjell som er ganske betydelig, som følge av at Sverige har bygd opp en stor kapasitet på området, en kapasitet som vel faktisk er litt for stor i forhold til tilgang på avfall i Sverige, og en går her inn med priser som er relativt gunstige for å transportere avfall over til Sverige. Så saken handler nok om noe mer enn bare norsk avgiftspolitik.

Nikolai Astrup (H) [10:58:27]: Jeg oppfatter at statsråden ikke har tenkt å ta signalet foreløpig. Han har tenkt å møte bransjen og nok en gang få beskjed om hva som er problemet, istedenfor å sende et signal om at Norge også har tenkt å fjerne forbrenningsavgiften – og gjøre det raskt.

Statsråden snakket om tilgang på avfall. Dette henger jo sammen med at 500 000 tonn avfall i Norge havner på deponi, til tross for deponiforbudet. Det gis dispensasjon fra deponiforbudet. Dette er avfall som kunne ha vært frigjort som innsatsfaktor for norske fjernvarmeanlegg. Mener statsråden det er klokt å la 500 000 tonn avfall ligge i deponi og avgi f.eks. metan, fremfor å bli benyttet til å produsere varmt vann og varme til husholdninger og bedrifter? La meg også legge til at Finansdepartementet har anslått at en økning av deponiavgiften til 1 000 kr pr. tonn vil frigjøre 250 000–300 000 tonn avfall. Mener statsråden at det kunne være en idé å gjøre dette for å frigjøre mer avfall?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:59:31]: Svaret på det spørsmålet er ja. Jeg mener at vi definitivt bør se på om unntaksbestemmelsene i deponiforbudet blir håndtert på en måte som gjør at for mye avfall havner på deponier. Der kan jeg være kort, presis og imøtekommende.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgingsspørsmål – først Siri A. Meling.

Siri A. Meling (H) [11:00:01]: Jeg skulle ønske at statsråden kunne være like tydelig i forhold til signaler om hva som kommer i revidert på forbrenningsavgiften, fordi det haster. Det er et par måneder siden sist vi stilte spørsmål. I mellomtiden har anlegget ØRAS, Øvre Romerike, hatt ute et anbud. Der går avfallet til Göteborg, til en pris

av rundt 500 kr pr. tonn, som også norske aktører kunne konkurrert om hvis forbrenningsavgiften var vekk. 15. februar er en kritisk dato. Da går anbudsfristen ut for søppelet i trondheimsområdet, det er snakk om 40 000 tonn i fire år. Ser statsråden alvor, og at bransjen trenger et signal fort, og helst før 15. februar, om hva Regjeringen har tenkt å komme med i revidert? Noen uker etter 15. februar går også vestlandsområdet ut med tilbud på 93 000 tonn i fire år. Det haster med en avklaring.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:01:08]: Når det gjelder prosessen, har jeg ikke noe mer å si om det nå enn det jeg sa på representanten Astrups likelydende spørsmål. Når det gjelder alvor, mener jeg definitivt at vi bør ha avfall som en viktig del av grunnlaget for energiproduksjonen i varmeanleggene i Norge, og det bør også synes gjennom den politikken vi har. Så dette jobber vi med, dette ser vi på, og så kommer vi til å bruke tida fram til revidert nasjonalbudsjett på det.

Presidenten: Ketil Solvik-Olsen – til oppfølgings-spørsmål.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:01:57]: Det synes som om energiministeren har gått på politisk skole hos utenriksministeren, og at dialog skal være det viktigste virkemidlet i energipolitikken. Istedenfor å si at en nå skal ha ytterligere møte med bransjen og lytte til innspill, bør statsråden huske at denne regjeringen nå har styrt i snart 53 måneder. Jeg har sittet på Stortinget like lenge. Vi har hatt en skog av innspill fra bransjen – jeg bruker begrepet «skog», for jeg vet hvilket parti statsråden tilhører. De siste to årene har dette vært et tema i budsjettbehandlingene. Det burde være slutt med å vente på innspill og heller være tiden for å komme med et utspill. Som forrige spørre tok opp: Det er en rekke kontrakter som nå skal inngås, som har lang varighet. Hvis en da skal måtte sitte og vente til juni før en vet hva Regjeringen mener, tipper jeg at de kontraktene kommer til å bli inngått med en forventning om at avgiften vil bestå, og at en dermed sender dem til utlandet. Ser ikke statsråden det problemet at når en ikke selv kommer med utspill, går kontraktene fortsatt ut av landet, i en langsiktig horisont?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:03:05]: Jeg tror ikke jeg har noe annet svar på det spørsmålet sjøl om det for tredje gang blir stilt, med litt ulik vinkling. Jeg er opp-tatt av dette spørsmålet. Vi har et vedtak i Stortinget fra i høst knyttet til avgiftspolitikken for 2010, og hvis en skal gjøre endringer på det, vil i så fall det naturlige stedet å ta det opp være i revidert nasjonalbudsjett, som kommer senere i vår.

Presidenten: Line Henriette Hjemdal – til oppfølgings-spørsmål.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:03:42]: Kristelig Folkeparti mener at vi bør fjerne forbrenningsavgiften slik at ikke sju av åtte kontrakter går til Sverige,

men at vi kan bruke energien selv – bare for å stadfeste det.

Men jeg har lyst til å gå et steg videre. Vi har nå et halvt år hatt et deponiforbud, og det er to begrunnelser for det. Den ene er at deponeringen er en utfordring i forhold til miljø, særlig metangassen, som er 21 ganger farligere enn CO₂ for atmosfæren. I tillegg er det viktige energibærere vi legger på deponi. Men så ser vi at rundt omkring i fylkene våre er det veldig mange dispensasjoner. Jeg er veldig glad for det statsråden sier i forhold til deponiavgiften, og at han mener at den bør økes. Men jeg har lyst til å gå litt videre, for det at det er så stor ulikhet fra fylkesmann til fylkesmann på dette, gjør denne saken litt utfordrende. Vil statsråden, som en del av et kollegium, i Regjeringen se om han kan ta nye grep, slik at vi får en helhetlig politikk på dette området, og ikke slik som det er nå, at det er mange dispensasjoner i noen fylker?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:04:52]: Jeg trodde jeg i mitt presise svar til representanten Astrup hadde meldt hva som var min holdning til det. Jeg mener – for å utdype det jeg svarte – at det er viktig å ha et regelverk her hvor ikke unntaket undergraver hensikten med regelverket. Hvis en nå ser at det blir gitt relativt mange dispensasjoner, hvis det i enkeltfylker er en helt annen politikk på området enn i landet som helhet, mener jeg det gir grunnlag for å vurdere dette på nytt.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser i salen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Ketil Solvik-Olsen til kunnskapsministeren, er overført til forsknings- og høyere utdanningsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 2, fra representanten Henning Warloe til kommunal- og regionalministeren, er overført til forsknings- og høyere utdanningsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 3, fra representanten Robert Eriksson til kommunal- og regionalministeren, er overført til helse- og omsorgsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 4, fra representanten Gunnar Gundersen til finansministeren, er trukket tilbake.

Spørsmålene 5, 6 og 7, fra henholdsvis representantene Arne Sortevik, Borghild Tenden og Svein Harberg til samferdselsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 9, fra representanten Ivar Kristiansen til miljø- og utviklingsministeren, er overført til samferdselsministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidler-

tid bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 14, fra representanten Vigdis Giltun til arbeidsministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart før spørsmål 1, dvs. først i spørretimen.

Presidenten: Det første spørsmålet som da tas opp til besvarelse, er fra representanten Vigdis Giltun til arbeidsministeren.

Spørsmål 14

Vigdis Giltun (FrP) [11:07:09]: «Innvandrere fra ikke-vestlige land har vanskeligheter med å skaffe seg jobb da de kan ha en utdanning man ikke vet noe om og de snakker dårlig norsk, men fraværet av norske arbeidsreferanser viser seg også ifølge en undersøkelse fra Institutt for samfunnsforskning å ha stor betydning. Det fremgår helt klart at ikke-vestlige innvandrere øker sine sjanser på arbeidsmarkedet når de tar midlertidige jobber.

Vil statsråden med bakgrunn i dette vurdere endringer i arbeidsmiljøloven som kan gi flere en mulighet til jobb?»

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Hanne Bjurstrøm [11:07:42]: Det er Regjeringens mål å få høy overgang til arbeid blant dem som står utenfor arbeidslivet.

Arbeidsgivere kan benytte midlertidig arbeidskraft i en rekke tilfeller, f.eks. i vikariater, dersom noen er syke eller i permisjon. Midlertidig arbeidskraft kan også benyttes dersom arbeidsgiver av andre grunner har et midlertidig behov for arbeid, f.eks. i arbeidstopper. Ifølge tall fra SSB er så mye som om lag 200 000 personer, eller 8,6 pst. av alle arbeidstakere, midlertidig ansatt. Andelen har vært relativt stabil det siste tiåret og er høyest i hotell- og restaurantbransjen, med hele 16 pst.

Midlertidig ansettelse kan for noen fungere som en første jobb og deretter føre til fast ansettelse i arbeidslivet. En utvidelse av muligheten for midlertidig ansettelse til andre situasjoner enn der det foreligger midlertidig arbeidskraftbehov, har imidlertid mange dilemmaer ved seg. En liberalisering kan føre til at langt flere som i dag er fast ansatte, blir midlertidig ansatt. Og ofte vil ikke én midlertidig ansettelse føre til fast ansettelse, men til flere midlertidige jobber etter hverandre. Dette gir betydelig usikkerhet for den enkelte, også fordi manglende fast ansettelse kan gi problemer med å få lån. Derfor har Regjeringen i Soria Moria II lovet å arbeide videre for å sikre at fast ansettelse er hovedregelen, og begrense midlertidige ansettelser.

Jeg tror det er en risiko for at utvikling mot flere midlertidige ansettelser først og fremst går ut over de vanskeligst stilte på arbeidsmarkedet. Jeg er opptatt av at det ikke utvikler seg et segmentert arbeidsliv der innvandrerbefolkningen er overrepresentert i bransjer med mangelfull opplæring, større ulykkesrisiko, lav organisasjonsgrad, svake stillingsvern og lavere lønnsnivå. Jeg tror at andre tiltak

og virkemidler har større betydning. Regjeringen legger derfor opp til en bred innsats for å få innvandrere over i arbeid. Jeg tror en kombinasjon av styrket kvalifisering og utdanning, samarbeid med partene i arbeidslivet og aktive tiltak for å motvirke diskriminering i arbeidslivet gir gode resultater.

Vigdis Giltun (FrP) [11:09:36]: Det er ikke noen tvil om at det er gode intensjoner bak de strenge reglene som finnes i dag, men det er også en kjensgjerning at altfor mange står utenfor og ikke kommer inn i arbeidslivet. Over halvparten av de midlertidig ansatte jobber faktisk i offentlig sektor, og spesielt mange i staten. Der har man på grunn av en paragraf i tjenestemannsloven bedret adgangen til bruk av midlertidige ansatte, og det benytter naturlig nok mange seg av. I staten sier man at man ikke helt vet hvordan arbeidet ser ut om et år, eller to eller tre, og så kan man da ansette midlertidig. Det kan man ikke i norsk industri, i privat sektor og i kommunesektoren. Hvorfor skal det fortsatt være slik?

Usikkerheten gjør ofte at bedrifter ikke tør å oppbemanne, selv om de kanskje kunne hatt mulighet til det.

De fleste som står uten arbeid, vil foretrekke midlertidig jobb framfor ikke noen. Og det er jo merkelig at reglene i arbeidsmiljøloven skal være forskjellige, og at de prinsippene som legges til grunn for loven, og hensynet til midlertidig ansatte, ikke er like når man vurderer ansatte i staten opp mot kommunalt ansatte og privat ansatte.

Statsråd Hanne Bjurstrøm [11:10:39]: Jeg vil bare først understreke det jeg sa tidligere, at vi er veldig opptatt av at vi ikke får et todelt arbeidsmarked, og at ledige innvandrere er en prioritet for denne regjeringen når det gjelder arbeidsmarkedstiltak. I 3. kvartal for 2009 var 40 pst. av deltakerne på ordinære arbeidsmarkedstiltak innvandrere. 70 pst. av innvandrerne som deltar på disse tiltakene, har bakgrunn fra nettopp Asia og Afrika. Og vi tror at nettopp denne ordningen, gjennom arbeidsmarkedstiltak, arbeidspraksis og lønnstilskudd, bidrar til å få denne gruppen arbeidstakere inn i varige, gode og tryggere jobber.

Vigdis Giltun (FrP) [11:11:13]: Det prosjektet som jeg viste til her, er gjennomført med vikarer fra Adecco, og det viser at godt kvalifiserte innvandrere faktisk fikk fast jobb etter at de hadde hatt midlertidig ansettelse. Men det bør også overføres til andre som av ulike årsaker har vanskeligheter med å komme inn i ordinært arbeid. En del ønsker jo også å ta kortere oppdrag for å kunne se hva slags jobb de egner seg til, og for å finne en passende arbeidsplass.

Hvis virksomhetene fikk benytte midlertidige ansettelser og vikaroppdrag også på den ordinære delen av virksomheten sin, ville man kunne oppnå at flere fikk muligheten til å komme inn. Og det er jo det som er problemet i dag, at det ikke er nok muligheter til å kunne tilby sånne arbeidsplasser uten disse vikariatene og de spesielle unntakene som finnes. Da ville også bedriftene tørre å prøve seg på å oppbemanne, selv om de var usikre på om de hadde behov over lang tid.

Tror ikke statsråden at det ville hjelpe flere å komme i jobb – det er jo også et veldig viktig moment vi må ha med oss når så mange står utenfor – at også det private næringslivet får de samme mulighetene som staten til å benytte (presidenten klubber) ...?

Statsråd Hanne Bjurstrøm [11:12:22]: Jeg vil bare si med en gang at selvfølgelig er vi opptatt av å få flest mulig innvandrere inn i arbeid. Så kan man ha ulike syn på hvordan det gjøres best. Jeg er også kjent med at det er en del uenighet mellom forskere om den type virkemidler som ISFs rapport legger til grunn, er den riktige framgangsmåten eller ikke.

Det som er viktig for oss, er at man ikke får et B-lag og et A-lag på arbeidsmarkedet. Og vi er redd for at en innfallsvinkel hvor man åpner for midlertidige tilsetninger for innvandrere, vil medføre det.

Presidenten: Da går Stortinget til spørsmål 1, som er fra representanten Ketil Solvik-Olsen til kunnskapsministeren. Spørsmålet er overført til forsknings- og høyere utdanningsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 1

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:13:14]: «IEAs World Energy Outlook 2009 anslår at verden vil trenge mer olje og gass i de neste tiårene. Norge har et stort potensial for å bidra med denne energien. Det er et faktum at oljenæringen blir stadig mer avansert og krever høykompetente medarbeidere. Derfor er det viktig at det satses på realfag, samtidig som ungdom stimuleres til å utdanne seg innenfor petroleumsrelaterte fag, slik at vi fortsatt kan videreutvikle oss som petroleumsnasjon.

Hva gjør statsråden for å sikre rekruttering til petroleumsnæringen?»

Statsråd Tora Aasland [11:13:46]: Jeg er svært enig med representanten Solvik-Olsen i at rekruttering til realfaglige og teknologiske studier er meget viktig. Realfaglig og teknologisk kompetanse gir jo grunnlag for mye verdiskaping og velferd. Og betydningen av slik kompetanse er økende. Derfor kommer jeg nå, sammen med kunnskapsministeren, om kort tid til å lansere en ny realfagsstrategi som etterfølger to tidligere strategier. Gjennom denne nye satsingen viser vi at det skal satses på hele utdanningsløpet, fra barnehage til høyere utdanning, forskning og arbeidsliv. Denne strategien er utviklet i samarbeid med alle de viktige aktørene blant arbeidslivets organisasjoner, næringsliv, forskning og utdanning. Den viser dermed at vi står samlet om et felles mål, nemlig å få flere interessert i realfag.

Denne strategien blir en systemrettet satsing. Realfagene styrkes i lærerutdanningene og er mer synlige i satsingene for kompetanseutvikling. Men kanskje det viktigste vi gjør gjennom denne strategien, er å formidle hvor viktig MNT, altså matematikk-, naturfag- og teknologiutdanningene, er for å møte de store utfordringene vi står overfor

– i tillegg til petroleumsaktiviteten – f.eks. når det gjelder klimautfordringene.

I grunnopplæringen er geofag opprettet som et programfag i studiespesialiserende utdanningsprogram. Faget vil ha betydning for kjennskap til berggrunn og muligheter til å utnytte naturressurser. Programfaget teknologi og forskningslære skal gi grunnleggende innsikt i de teknologiske utfordringer som aktualiseres gjennom petroleumsindustrien.

For høyere utdanning er det i strategien bl.a. formulert en målsetting om 15 pst. økning i uteksaminerte kandidater fra høyere utdanning innen realfag og teknologi. Mange tiltak skal iverksettes for å nå det målet, bl.a. et mattetreningsprosjekt ved navn ENTER og styrking av didaktikken i utdanningene.

Ingeniørutdanningen i Norge ble i 2008 evaluert, og som oppfølging av det arbeidet har departementet nå nedsett et utvalg for å revidere rammeplanen for norsk ingeniørutdanning. Dette er for å gi kandidatene en enda mer relevant utdanning i forhold til arbeidslivets behov for kompetanse.

Samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidslivet er et av hovedpunktene i St.meld. nr. 44 for 2008–2009, Utdanningslinja, som nå ligger til behandling i Stortinget. Her er det mange muligheter som ennå ikke er utnyttet. Jeg vil presisere at i den stortingsmeldingen er også videregående utdanning omtalt, så der er større deler av utdanningsløpet enn bare høyere utdanning.

Jeg vil også framheve viktigheten av forskning i denne sammenhengen. Det er i forskningspolitikken særskilt satt på å bygge solide kunnskapsmiljøer innenfor utvalgte områder. Og her satser vi videre for ytterligere å øke kvaliteten på forskningen. Jeg vil også nevne at vi har fått til en mekanisme gjennom forskningsfondet, som sikrer en årlig sum til utstyr – altså vitenskapelig infrastruktur. Det er jo også ting som er med på å gjøre de teknologiske miljøene attraktive, også for nyrekruttering.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:16:50]: Signalene om å satse på realfag og mye av den forskningen og på generelt grunnlag ingeniørutdanning, er bra. Det jeg likevel fokuserer på i mitt spørsmål, er petroleumsnæringen, som er vår viktigste næring, og hvordan vi kan stimulere ungdom til å gå i den retning, sånn at vi kan videreutvikle næringen.

Grunnen til at jeg utfordrer, er at en ikke skal veldig langt tilbake før forrige olje- og energipolitisk talsmann i SV sa:

«Vi ønsker å styre ungdommen over til områder innen fornybar industri, ikke oljebransjen. Vi må styre dette politisk, og ikke overlate det til bransjen.»

Det er jo et veldig feil signal hvis en ønsker å utvikle petroleumsnæringen, selv om en har en aldri så god ingeniørsatsing generelt sett.

Det jeg ønsker å få et klart signal fra Regjeringen om, er at det ligger ingen ønsker om å kanalisere ungdom som ønsker petroleumsrettede fag, vekk derfra. Tvert imot bør en oppfordre studieveiledere på ungdomsskole og videregående til å si at oljebransjen skal også være med oss i mange tiår framover, og det er en at-

traktiv bransje å velge hvis du ønsker å gå i ingeniørretning.

Statsråd Tora Aasland [11:18:00]: Det er selvfølgelig grenser for hvor temarettet, eller fagrettet, man kan være i realfagsatsingen, ikke minst på videregående skole. Det viktigste å motivere til der, er matematikk og naturfag, altså realfagene. Og det jeg nevnte om geologi, er jo spesielt interessant innenfor petroleumsnæringen. Jeg er helt enig i at vi må utdanne folk til olje- og gassnæringen, men også til en omstilt olje- og gassnæring, som tar inn over seg at vi har noen miljøutfordringer. Det krever også en annen type innsikt i det rent teknologiske.

Men det grunnleggende – det er jeg helt enig med representanten i – er å kunne legge til rette for god veiledning av de unge. Det gjør vi nå også i videregående, og med en god oppfølging i f.eks. høyere utdanning når det gjelder ikke bare å få dem til å satse på å studere realfag, men også i kontakt med arbeidsliv og samfunnsliv rundt, for det er en viktig oppgave for våre utdanningsinstitusjoner at de er i kontakt med omverdenen rundt seg.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:19:06]: Kan jeg da med litt godvilje tolke statsråden slik at hun ikke er enig med SVs energipolitiske talsmann i forrige periode, Inga Marte Thorkildsen, som ønsket politisk å styre ungdom vekk fra petroleumsrelatert utdanning? Selvsagt må det være en valgfrihet her, sånn at man heller ikke skal tvinge noen inn på dette feltet. Jeg vil bare få en bekreftelse på det.

Jeg vil gå tilbake til det som statsråden sa om forskning. Det er veldig bra med forskning, men når en ser på utviklingen på bevilgningene til petroleumsrelatert forskning, har de stagnert under den rød-grønne regjeringen de siste par årene. Det er også en begrunnelse for at jeg vil ha en bekreftelse fra statsråden på at en ikke ønsker en solnedgangstilnærming til næringen. Også når det gjelder studieveiledere, har det kommet flere eksempler på at folk som jobber i petroleumsbransjen, rapporterer at deres barn når de går til studieveileder på ungdomsskole og ikke minst videregående skole, nærmest blir fortalt at oljebransjen ikke er framtiden. Det er et feil signal hvis AS Norge skal utvikle denne næringen, at vi oppfordrer folk som er interessert, til ikke å søke.

Statsråd Tora Aasland [11:20:14]: Noe av det viktigste tiltaket som ligger i Utdanningslinja, altså i den meldingen som Stortinget nå har til behandling, er et forslag om å opprette et råd – både et nasjonalt råd og også et råd ved hver utdanningsinstitusjon – som skal samle folk fra arbeidsliv og samfunnsliv med ledelsen i den enkelte utdanningsinstitusjonen. Det er for at det skal være kontakt med samfunnet rundt, og at man skal treffe så godt som mulig på det som er behovet for kompetanse innenfor de fagområder og innenfor de næringene hvor man virkelig trenger arbeidskraft. Da er det noe grunnleggende ved alle næringer – enten det er petroleumsnæringen eller det er andre, innenfor helsevesenet eller hva det er – at du må ha noen fag, som i dette tilfellet handler om realfag, altså naturfag, matematikk osv. – og geologi, for å ta det. Da

er det det som er det grunnleggende viktige som elevene må motiveres for, og sammen med sin utdanningsinstitusjon er det viktig at man vet noe om behovene i samfunnet rundt og ikke gjør feilaktige beslutninger i forhold til at det ikke lenger vil bli behov for en bestemt type arbeidskraft. Da har jeg ikke sagt noe om omstillingsbehov, men det ligger selvfølgelig også i saken.

Spørsmål 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Henning Warloe til kommunal- og regionalministeren, er overført til forsknings- og høyere utdanningsministeren som rette vedkommende.

Henning Warloe (H) [11:21:45]: «Fra 2011 legges finansieringen av fagskolene inn i rammene til fylkeskommunene. Dette kan skape utfordringer fordi fagskoletilbudene er ulikt fordelt mellom fylkene. Hordaland fylkeskommune har f.eks. 20 pst. av fagskoleplassene i landet og 10 pst. av innbyggerne.

På hvilken måte vil Regjeringen sikre at Hordaland fylkeskommune sikres finansiering av sitt fagskoletilbud også etter 2011?»

Statsråd Tora Aasland [11:22:24]: Ved behandlingen av Ot.prp. nr. 10 for 2008–2009 om lov om endringer i forvaltningslovgivningen mv. vedtok Stortinget at fylkeskommunene skal sørge for at det tilbys godkjent fagskoleutdanning. Som en følge av dette har fylkeskommunene også fått et utvidet finansieringsansvar for fagskolene. Midlene til fagskoler som i 2010 ble overført til fylkeskommunenes rammetilskudd, har i år blitt fordelt mellom fylkeskommunene på bakgrunn av studenttall. Regjeringen tar sikte på at disse midlene fra 2011 skal fordeles på bakgrunn av kostnadsnøklene i inntektssystemet til fylkeskommunene. Kostnadsnøklene er utformet med sikte på å kompensere for forskjeller i utgiftsbehov mellom fylkeskommunene og skal sammen med inntektsutjevningen bidra til å utjevne de økonomiske forutsetningene for å kunne tilby et likeverdig tjenestetilbud rundt om i landet. Gjennom det som kalles inntektsgarantitilskuddet sikres fylkeskommunene en beregnet vekst i forhold til landsgjennomsnittet.

I kommuneproposisjonen for 2011 vil Kommunal- og regionaldepartementet legge fram forslag til nye kostnadsnøkler. I kommuneproposisjonen vil Regjeringen også komme tilbake til hvordan fagskolestudentene fortsatt skal kunne være mobile over fylkesgrensene.

Fylkeskommunene driver i dag de tekniske fagskoleutdanningene. Det nye ansvaret for å sørge for et fagskoletilbud innebærer at fylkeskommunene får utvidet mulighet til å gjøre lokale vurderinger av hvilke typer fagskoler det særskilt skal legges til rette for gjennom offentlige tilskudd. Omleggingen av finansieringsordningen vil gi fylkeskommunene, herunder Hordaland fylkeskommune, rom for lokale prioriteringer – dette gjelder muligheten for å målrette fagskolebevilgningene i fylket ut fra lokalt kompetansebehov og andre relevante forhold.

I denne sammenheng vil jeg også minne om at enkelte private fagskoler fram til 2009 fikk statlig støtte over Kunnskapsdepartementets budsjett. Også disse midlene er fra 2010 lagt inn i de respektive fylkeskommunenes rammetilskudd, og det vil derfor være fylkeskommunenes ansvar å vurdere videre tilskudd til disse skolene. Jeg vil selvsagt oppfordre fylkeskommunene til å ta vare på det mangfoldet som finnes blant tilbyderne av fagskoleutdanning, ikke minst når det gjelder arbeidslivets organisasjoner.

Jeg vil for øvrig nevne at Kunnskapsdepartementet er i gang med å opprette et fagskoleråd, slik som det ble varslet i St.meld. nr. 44 for 2008–2009, Utdanningslinja, og en etableringskonferanse vil finne sted nå i april 2010. Jeg vurderer det slik at et nasjonalt fagskoleråd vil gi fagskolene en styrket rolle og bidra til en mer målrettet utvikling av fagskoletilbudet.

Fagskolene er en meget viktig brikke i det norske utdanningssystemet. De bidrar til et differensiert utdannings-tilbud, tilpasset ulike yrkesgrupper og ulike behov i arbeidsmarkedet og er kanskje mer rettet mot den praktiske utdanningen enn mange andre tilbud på høyere nivå. Men Regjeringen har ingen planer om å svekke dette viktige utdanningstilbudet.

Henning Warloe (H) [11:25:35]: Jeg takker for svaret, og jeg er helt enig med statsråden i at fagskolene utgjør et svært viktig tilbud, og at det er viktig å ta vare på mangfoldet som finnes. Men jeg er likevel ikke helt overbevist om at det vil være mulig å realisere i praksis når finansieringsgrunnlaget for fagskolene nå endres. Det er jo det som kanskje er hovedproblemet her, og som jeg har sett at mange har uttrykt bekymring for. Én ting er jo at fylkeskommunene blir oppfordret til å satse på dette og prioritere det, men hvis det blir reduserte midler for de av fylkene som har et spesielt godt utbygd tilbud, blir det jo i realiteten vanskelig å opprettholde dette tilbudet. Spørsmålet til statsråden er om hun føler seg trygg på at ikke noen fylkeskommuner kommer dårlig ut og får underfinansiering av sitt eksisterende tilbud.

Statsråd Tora Aasland [11:26:35]: Det er Stortinget som har besluttet at fagskolene skal overføres til fylkeskommunene, og jeg har selvfølgelig stor tillit til at fylkeskommunene tar det ansvaret på alvor. De har jo allerede i dag ansvar for voksenopplæringen, og de er også en viktig regional utviklingsaktør, med derpå følgende god kontakt med næringslivet og samfunnslivet. Og det er nettopp der fagskoletilbudet er så viktig, at man i dialogen mellom fylkeskommunen og samfunnet, som den er en del av, kan finne fram til de beste tilbudene når det gjelder fagskoleutdanning.

Vi har selvfølgelig et system når det gjelder både fylkeskommuner og kommuner, med rammetilskudd som gjør at de selv disponerer innenfor det tilskuddet, men vi har iallfall fra statens side ved overføringen sørget for å sette inn i rammetilskuddet de beløpene som vi allerede brukte på fagskolene.

Jeg vil selvfølgelig følge opp dette nøye og er opptatt

av å ha god kontakt med fylkeskommunene i disse spørsmålene, slik at vi sammen, både stat og fylkeskommune, kan sikre et godt fagskoletilbud framover i alle fylker.

Henning Warloe (H) [11:27:43]: Stortinget har jo tidligere uttalt – jeg siterer flertallet:

«Flertallet viser til at Regjeringen foreslår å overføre ansvar for drift og finansiering av fagskoleutdanningen til regionene.» – Det er jo nå blitt til fylkene. «Flertallet er enig i dette og legger til grunn at finansieringen av fagskolene seinest må gjennomgå i forbindelse med en slik overføring.»

Har det vært gjort en slik grunnleggende gjennomgang av finansieringen av fagskolene, slik at man tar høyde for at tilbudet mellom fylkene i dag er forskjellig nå når dette legges inn i de ordinære rammeoverføringene?

Statsråd Tora Aasland [11:28:25]: Jeg kan svare ja på det spørsmålet, det har vært gjort grundige gjennomgang av finansieringen. Jeg vil også vise til det jeg sa i mitt hovedsvar, nemlig at man fra 2011 skal beregne de ulike delene av det rammetilskuddet fylkeskommunen får, på bakgrunn av kostnadsnøkler i inntektssystemet. Så det blir en revisjon av kostnadsnøkler. Jeg ser det da som mitt ansvar å passe på at fagskolene her blir tatt vare på. Men jeg er, som sagt, veldig trygg på at fylkeskommunene ser viktigheten av et godt fagskoletilbud innenfor det mangfoldet som er, ved siden av det tilbudet de har ansvaret for når det gjelder ikke bare videregående skole, men også voksenopplæring. Jeg håper i hvert fall og tror at dette kommer til å gå veldig bra, men jeg skal følge nøye med som den statsråden som faktisk har et faglig ansvar for fagskolene.

Spørsmål 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Robert Eriksson til kommunal- og regionalministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren som rette vedkommende.

Robert Eriksson (FrP) [11:29:46]: Jeg har gleden av å stille følgende spørsmål:

«I Klassekampen 20. januar framkom det at kommunene bygger stadig større institusjoner for utviklingshemmede. Bruker- og ansatteorganisasjoner bruker begrepet «gettoisering». Ansvarsreformen tok sikte på å skille boligtilbud og tjenester for utviklingshemmede og la opp til et individuelt tilpasset botilbud.

Hvilke konkrete grep vil statsråden gjøre for å sikre at disse institusjonsliknende enhetene stoppes og at reformen realiseres slik den var tenkt?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:30:18]: Vi er kjent med at det i enkelte kommuner er uro rundt byggesaker der man samler et stort antall leiligheter tiltenkt personer med utviklingshemning, rusproblemer eller psykiske lidelser. Jeg har også sett oppslaget i Klassekampen.

Stortinget har lagt til grunn at det ikke skal bygges opp særomsorg eller institusjoner for personer med utviklingshemning. Dette følger vi opp på flere måter. Innbyggere med utviklingshemning skal ha den bistand de trenger for å kunne leve og bo mest mulig selvstendig. De som har store bistandsbehov, må ofte ha en bolig som ligger slik til at personell er tilgjengelig 24 timer i døgnet. Boligen må også være utformet slik at den er egnet til å yte og motta tjenester.

Regelverket for de kommunale helse- og omsorgstjenestene slår fast at det skal gjøres en individuell vurdering av hvilket tilbud som er det beste. Tjenestetilbudet skal så langt som mulig utformes i samarbeid med tjenestemottakeren, og det skal legges stor vekt på hva denne mener. I vedtaket må det komme tydelig frem hvilke momenter kommunen har lagt vekt på, og hvilke hensyn som taler for at brukeren best får ivaretatt sine behov, ved f.eks. å flytte til ny bolig. Dersom tjenestemottakeren eller hjelpevergen ikke er enig i vurderingen, kan vedtaket påklages til fylkesmannen.

Flere steder bygges det omsorgssentre med døgnkontinuerlig tjeneste, og brukere med omfattende tjenestebehov tilbys ofte å flytte dit. Det kan være en god løsning, men kommunen må ikke sette flytting som vilkår for å yte nødvendige tjenester. Retten til nødvendige tjenester er i prinsippet uavhengig av bosted. Helsedirektoratet vurderer hvor utbredt det er med slike saker, og om det er behov for særskilt oppfølging.

Staten stimulerer til bygging av omsorgsboliger med heldøgntjenester gjennom Husbankens investeringstilskudd. Kommunal- og regionalministeren og jeg er enige om at omsorgsboliger bør tilpasses personer med kognitiv svikt. Det bør bygges små enheter og legges til rette for egnede uteareal. Kommunal- og regionaldepartementet har i 2010 presisert at dette må ivaretas når Husbanken yter investeringstilskudd.

Jeg lytter til hva brukerorganisasjonene sier. Norsk Forbund for Utviklingshemmede har nylig utgitt en bok, «Veien frem til egen bolig», hvor personer med utviklingshemning viser gode løsninger for å få etablert egne hjem. Jeg er sikker på at disse personenes erfaringer vil kunne være nyttige i planleggingsprosesser i kommunene. Jeg har derfor tatt initiativ til at alle kommuner får denne boken tilsendt.

Robert Eriksson (FrP) [11:33:10]: Jeg takker for svaret. Jeg har lyst til først å gripe tak i den setningen der statsråden viste til den presiseringen som var gjort overfor Husbanken. I dag er det sånn at Husbanken garanterer for 40 pst. av byggesummen for boliger for utviklingshemmede. Men når vi tar kontakt med Husbanken, ser vi at det fortsatt er veldig store forskjeller i denne praksisen. Enkelte kommuner sier at man ikke gir tilskudd hvis det ikke er i henhold til ansvarsreformen eller Regjeringens føringer. Andre kommuner er ikke kjent med ansvarsreformen eller Regjeringens føringer og gir over en lav sko.

På hvilken måte vil statsråden følge opp dette? Vil statsråden foreta endringer i Husbankens regelverk, sånn at man ikke gir tilskudd hvis man ikke følger opp inten-

sjonen i ansvarsreformen og de føringene Regjeringen har lagt?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:34:10]: Dette er et veldig viktig spørsmål fordi det ikke er slik at man skal kunne omgå regelverket for å komme tilbake til der vi en gang var, da det var store institusjoner for utviklingshemmede.

Når det gjelder kommunene, fylkene og fylkesmannen, har Kommunal- og regionaldepartementet i 2010 nettopp presisert at dette regelverket for boliger for utviklingshemmede må ivaretas med hensyn til at det skal gis tilskudd. Jeg kan i hvert fall si at dette er en problemstilling som jeg ønsker å ta opp med kommunal- og regionalministeren, fordi jeg mener det er viktig at vi ikke kommer i den situasjonen at man bygger opp store boligkompleks som kan være som institusjoner.

Så må jeg ta forbehold om at jeg ikke har sett detaljene i de planene som omtales i Klassekampen.

Robert Eriksson (FrP) [11:35:15]: Jeg takker nok en gang for svaret. Jeg er glad for at statsråden er såpass tydelig på at hun vil ta dette opp med kommunalministeren og sørge for at man ikke får institusjonslignende oppbygginger av dette tjenestetilbudet.

Det leder meg også inn på neste spørsmål. Hvis vi går tilbake og ser på reformen, ser vi at et av de viktigste målene overfor brukerne var å skille mellom boligbehovet på den ene side og tjenestene på den andre. I en del utbyggingsplaner blir nå det ene argumentet brukt mot det andre, og det hevdes at tun og bofellesskap gjør det enklere å drive tjenestene. Man har i noen grad fått en ordening der brukeren må tilpasse seg tjenestene, og tjenestene ikke tilpasses brukeren. Slik jeg oppfattet ansvarsreformen, skulle tjenestene tilpasses den enkelte bruker.

På hvilken måte vil statsråden følge opp dette for å sikre at vi fortsatt skal ha et skille mellom botilbud og tjenestetilbud, og at tilbudet blir lagt opp sånn at det er tilpasset den enkelte bruker?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:36:25]: Det skal være et skille mellom tjenesten og boligen, og det skal ikke være slik at noen kan tvangsflyttes til en bestemt bolig for å få de tjenestene man har rett på. Tjenestene skal vurderes uavhengig og individuelt. Med mitt kjennskap til kommunene er det slik vi har opplevd det.

Så er det nok slik at man i noen sammenhenger bygger bofellesskap hvor det bor noen brukere sammen. Det er ikke bare negativt, for dette er en gruppe mennesker som kanskje har vanskelig for å ta sosial kontakt i et lokalsamfunn, og det kan derfor gi mange gode sosiale tilleggseffekter. Men det er helt klart at de skal ha sin egen bolig, det skal være frivillig å bo der, og det skal ikke være det at du bor i en spesiell bolig som skal være grunnlaget for hvilke tjenester du får.

Dette er viktig å presisere, og igjen: Denne situasjonen er også noe jeg vil snakke med kommunal- og regionalministeren om, for det er en viktig presisering, og det er viktig at vi presiserer det nå.

Spørsmål 4

Fra representanten Gunnar Gundersen til finansministeren:

«Formuesskatten er en skatt som tapper bedriftene for egenkapital. Dette slår kraftigst ut i Distrikts-Norge, fordi der er mulighetene til alternative kapitalkilder svakest. Mye av Distrikts-Norge er helt avhengig av det lokale eierskap for at lokal virksomhet og hjørnesteinsbedrifter skal opprettholdes og videreutvikles.

Ser statsråden at formuesskattebelastningen har økt dramatisk for bedriftene og eierne de siste årene, og ser han at dette kan få store konsekvenser for mange distriktssamfunn om det fortsetter?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 5

Fra representanten Arne Sortevik til samferdselsministeren:

«Streng langvarig vinterkulde har gitt spesielle utfordringer når det gjelder transportavvikling og luftkvalitet i de største byene. Bergen har vært spesielt rammet. Topografi, stor gjennomgangstrafikk og få, men store trafikknutepunkt med sprenget transportkapasitet gjør utfordringene særlig store både på kort og lang sikt.

Vil statsråden vurdere utvidet statlig medvirkning i samarbeid med Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune for å styrke det bussbaserte kollektivtilbudet på kort og lang sikt?»

Spørsmål 6

Fra representanten Borghild Tenden til samferdselsministeren:

«En ny rapport laget på oppdrag for NHO Oslo og Akershus viser at den viktige jernbanestrekningen mellom Oslo og Ski kan stå ferdig i 2015.

Kan statsråden love å være en pådriver for at dette skjer?»

Spørsmål 7

Fra representanten Svein Harberg til samferdselsministeren:

«Den nye traseen på E18 mellom Grimstad og Kristiansand har resultert i at en betydelig mengde trafikk, spesielt tungtrafikk til og fra industrien, nå benytter rv. 402 fra Birkeland til ny E18 ved Storemyr og ikke rv. 41 som tidligere. Den vesentlige økningen i trafikk gjør at barn og unge ikke lenger kan gå eller sykle langs riksveien fra Eigeland til Storemyr i Lillesand.

Vil statsråden nå ta ansvar for konsekvensen av ny infrastruktur og sørge for at europaveimidler settes inn for å få på plass ny gang- og sykkelvei her?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 8

Bent Høie (H) [11:38:03]: «Riksrevisjonen og Helseledelse har påpekt systematiske brudd på pasientrettighetene. Eksempelvis har Riksrevisjonen vist til at frist for behandling i psykisk helsevern settes i henhold til sykehusets kapasitet, og ikke ut fra pasientenes behov for hjelp. Rapport om ventetider viser store variasjoner i tildeling av rett til behandling og omfanget av fristbrudd. Hva har Regjeringen gjort for å rette opp disse feilene?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:38:33]: Spesialisthelsetjenesten mottar årlig over en million henvisninger. Det er avgjørende for helsehjelpen at henvisningene blir raskt vurdert. Lov om pasientrettigheter og forskrift om prioritering av helsetjenester mv. skal bidra til at pasientene som trenger det mest, skal få raskest helsehjelp. Likevel har det, slik stortingsrepresentant Høie peker på, vært ulik praktisering av prioriteringsforskriften og tildeling av rett til behandling. Dette er ikke akseptabelt, og vi har satt i gang flere tiltak for å rette på dette. Henvisninger skal vurderes i lys av forskriftens hovedvilkår: alvorlighet, forventet nytte og kostnadseffektivitet. Pasienter som blir vurdert til rett til nødvendig helsehjelp, skal få en medisinsk forsvarlig frist for når helsehjelpen senest skal starte. Pasienter som ikke vurderes som rettighetspasienter, kan settes på venteliste og få tilbud ved ledig kapasitet.

Riksrevisjonens rapport om undersøkelse av spesialisthelsetjenestens tilbud til voksne med psykiske problemer viste ulik praksis ved poliklinikkene i 2007–2008, for hvilke pasienter som får avslag på tildeling av rett til nødvendig helsehjelp.

Prioriteringsveilederne innen psykisk helsevern for voksne og for barn og unge legger grunnlaget for riktig prioritering. Veilederne skal være beslutningsstøtte i vurderingen av henvisninger. Det slås klart fast at det er pasientens tilstand som skal avgjøre om pasienten får rett til nødvendig helsehjelp, og for når det settes frist for utredning, behandling eller andre tiltak – det skal altså ikke være sykehusets kapasitet. Disse veilederne er laget etter Riksrevisjonens rapport.

Jeg vil nevne arbeidet som gjøres med videre omstilling av psykisk helsevern og for å styrke det kommunale tilbudet. Grepene som er varslet i statsbudsjettet for 2010, er konsentrert om helhet og samhandling. Blant annet er det bevilget 30 mill. kr til psykologer i kommunene. Dette skal komme mennesker med lettere og moderate psykiske lidelser til gode. 50 mill. kr er bevilget til forpliktende samhandlingsmodeller mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten innen det psy-

kiske helsefeltet samt til videre satsing på ambulante tverrfaglige team i kommunene.

De distriktpsikiatriske sentrene skal være fundamentet i den fremtidige spesialiserte psykiske helsetjenesten. DPS-ene skal, i samarbeid med den kommunale tjenesten, sørge for at det etableres et helhetlig lokalbasert psykisk helsetilbud til befolkningen. Det er fortsatt behov for å styrke og videreutvikle DPS-ene. I oppdragsdokumentet har jeg bedt de regionale helseforetakene om å videreføre omstillingsarbeidet slik at sykehusfunksjonene blir mer spisset og de distriktpsikiatriske sentrene blir i stand til å utføre oppgavene sine.

Andel pasienter med rett til nødvendig helsehjelp og andel fristbrudd er viktige styringsparametre i oppdragsdokumentet. Departementet følger opp resultatene tertialvis sammen med de regionale helseforetakene.

Bent Høie (H) [11:41:43]: Både Riksrevisjonens rapport og Helsedirektoratets rapport slår fast at det er ulik praktisering av pasientrettighetsreglene. Statsråden har nå på en måte redegjort for de reglene og lovene som er. Det er ikke mangel på lover og regler i helsevesenet, men det er mangel på orden knyttet til oppfølging av disse rettighetene.

Så jeg må nesten gjenta spørsmålet: Hvilke konkrete tiltak har Regjeringen gjort etter at Riksrevisjonens rapport ble lagt fram i november 2008 – og Helsedirektoratets rapport ble lagt fram 2. kvartal 2009 – for å sikre at de pasientrettighetene som gjelder, blir fulgt opp i alle foretakene? Vi har nå i det siste sett klare eksempler på at det er manipulert med pasientrettighetene. Disse to rapportene slo fast – for over et år siden – at dette gjaldt flere helseforetak. Hvilke konkrete tiltak har Regjeringen gjort for å rette opp dette etter at rapportene ble lagt fram?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:42:50]: Etter at Riksrevisjonens rapport ble lagt frem, ble disse prioriteringsveilederne innenfor psykisk helsevern for voksne og barn laget for å legge grunnlaget for riktig prioritering. Det er pasientens tilstand – ikke om det er kapasitet på klinikken eller sykehuset – som skal være grunnlaget. Det for å følge opp pasientrettighetene etter pasientrettighetsloven.

Mitt inntrykk er i hvert fall at dette er noe som de regionale helseforetakene har stort fokus på, nettopp for å kunne oppfylle pasientrettighetene. For vi ønsker jo å gi et bedre tilbud og et likeverdig tilbud til pasientene – ikke et ulikt tilbud.

Bent Høie (H) [11:43:40]: Prioriteringsforskriften går på en prioritering når en har gitt rett til nødvendig helsehjelp. Innenfor psykiatrien er det laget prioriteringsforskrifter. Helsedirektoratets rapport gjaldt de somatiske fagområdene med store regionale variasjoner i rettighets-tildelingen.

I VG den 31. januar i år sier helseministeren i forbindelse med utspillet fra Erna Solberg fra Høyre, at Erna Solberg umulig kan ha lest Riksrevisjonens rapport, og at disse forholdene ikke kan sammenlignes med forholdene ved Sykehuset Asker og Bærum.

I Riksrevisjonens rapport står det:

«Ein klinikk lét heilt vere å gi pasientane den informasjonen som dei har krav på, men dette skjer også på andre klinikkar (...).»

Er dette totalt annerledes enn det som har skjedd i Asker og Bærum? Og hva har Regjeringen faktisk gjort for å følge opp dette overfor alle helseforetakene, også innenfor somatikken?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:44:45]: Nå svarte jeg på dette som dreide seg om psykisk helsevern, fordi jeg også oppfattet spørsmålet som å dreie seg om det.

Når det gjelder dette med prioriteringsveilederne, så er nettopp min presisering at de ble laget etter Riksrevisjonens rapport. Når det gjelder situasjonen i Asker og Bærum, tror jeg det egner seg for et eget forum, når både rapporten fra Helsetilsynet og politiets etterforskning er avklart. Jeg synes det blir feil å bringe det inn i denne diskusjonen. Vi er opptatt av å presisere overfor de regionale helseforetakene de rettighetene som pasientene har. Det er et ansvar som jeg opplever at de tar og som de jobber med hver eneste dag. Derfor utarbeider vi også hele tiden bedre og bedre verktøy, nettopp for å kunne følge opp pasientene og pasientenes rettigheter.

Presidenten: Da går vi videre til spørsmål 9 – og her begynner det å bli komplisert. Spørsmålet, fra representanten Ivar Kristiansen til miljø- og utviklingsministeren, er overført til samferdselsministeren som rette vedkommende, men vil bli besvart av olje- og energiministerens på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 9

Ivar Kristiansen (H) [11:46:22]: Dette har jo lenge vært en komplisert sak, så hvorfor skulle den løses så kjempekjapt i dag – men jeg setter pris på at tidligere landbruksminister i alle fall er villig til å besvare mitt spørsmål, som lyder som så:

«En forferdelig dyretragedie har fått lov å utvikle seg over flere år på Nordlandsbanen, hvor tusenvis av rein og elg er blitt drept på Saltfjellet. Stadig flere føler avmakt over at ingen ser ut til å ta ansvar for dyretragediene som ikke minst rammer reindriftnæringen. Nå kan det se ut til at det vil ta ytterligere tid med å få på plass beskyttelsestiltak, fordi en ny reguleringsplan angivelig må på plass.

Vil statsråden øyeblikkelig iverksette tiltak som kan stanse dyremassakren?»

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:47:12]: Jeg får starte med å gjøre oppmerksom på at jeg svarer på spørsmålet etter avtale med miljø- og utviklingsministeren, og for øvrig så er det vel fortsatt noen tog som går på diesel.

Når det gjelder spørsmålet som ble stilt, vil jeg si at antall dyrepåkørsler varierer fra år til år og gjennom året, bl.a. som en følge av snømengde, dyrenes aktiviteter og

tilgangen på fôr. De siste årene er det gjort mye godt arbeid i Jernbaneverket, ikke minst med tanke på tiltak som er forebyggende, men også når det gjelder tiltak som skal minimere dyreplagene i forbindelse med påkjørsler, når det skjer.

Oppsetting av gjerder er det mest effektive tiltaket for å hindre at vilt og tamrein kommer ut på toglinjen, men det vil være svært kostbart å måtte gjerde inn hele jernbanenettet. Reindriftsnæringen i Nord-Trøndelag har påtatt seg ansvaret for koordinering og prioritering av tiltak langs hele Nordlandsbanen, og totalt har reindriftsnæringen kommet med forslag til Jernbaneverket om gjerding av tre strekninger – til sammen 15 kilometer.

Når det gjelder øvrige tiltak, har Jernbaneverket ryddet skog og gjennomført sprøyting på de mest belastede strekningene. I tillegg er det gjennomført akutte tiltak, som oppkjøring av ledeveier langs sporet i forbindelse med større snøfall og reparasjoner av ødelagt gjerde i Dunderlandsdalen. Et annet strakstiltak Jernbaneverket har bidratt med midler til, er bruk av helikopter til samling og flytting av tamrein ut til kysten.

Etter hva Samferdselsdepartementet har fått opplyst, har Jernbaneverket og de kommunene med flest påkjørsler på Nordlandsbanen et godt samarbeid om de utfordringene som dette representerer. I 2009 ble det bevilget 5 mill. kr over statsbudsjettet til gjerding på Nordlandsbanen. 2 mill. kr skulle brukes til gjerding på Saltfjellet, mellom Semska og Sørelva, men disse pengene ble ikke brukt i 2009. Dette tiltaket forutsatte dispensasjon fra vernereglene, men fylkesmannens vedtak om dispensasjon fra disse reglene ble påklaget av flere, og Jernbaneverket måtte utsette arbeidet med å sette opp gjerdet. Midlene er derfor overført til årets budsjett. Etter det jeg er kjent med, er dispensasjonsvedtaket nå opphevet av Direktoratet for naturforvaltning, og saken er returnert til fylkesmannen for fornyet behandling.

Fylkesmannen i Nordland har, ut fra sin samordningsinstruks, innkalt de berørte partene til et møte 4. februar for å samordne arbeidet med tiltak for å få ned antall påkjørsler. Det er i morgen. Jernbaneverket arbeider videre med en konsekvensutredning rundt oppsetting av et gjerde på Saltfjellet, med tanke på å gjennomføre dette i 2010.

Å stanse togtrafikken på Nordlandsbanen, eller kreve at togene kjører saktere, vil føre til at mer av togtrafikken blir overført til lastebil- og biltrafikk på veiene. Derfor mener jeg at dette ikke er en god løsning.

Ivar Kristiansen (H) [11:50:10]: Vi er utsatt for en alvorlig handlingslammelse i denne saken. Jeg tok opp saken første gang i mai 2007, og var optimist etter at jeg fikk svar fra daværende samferdselsminister. Etter den tid er antakelig mellom 1 000 og 2 000 dyr ihjelkjørt, massakrert. Denne saken lider under at dyrevern ofres av alle parter, herunder statlige instanser og naturvernorganisasjoner som ivaretar sine særinteresser. Så med åpne øyne betaler man med at man nå på denne tiden massakrerer dyr nesten daglig. Jeg går ut fra at statsråden er enig i at dette ikke kan fortsette. Noen må ta et ansvar for å skjære igjennom. Vil statsråden nå ta et ansvar for å skjære igjen-

nom, eller skal man fortsatt være vitne til at kanskje 500 til 1 000 nye dyr skal ofres før det blir iverksatt tiltak?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:51:16]: Ut fra den prosessen som har pågått så langt, er det åpenbart at det er enighet om at det er noen deler av traseen som er mer utsatt enn andre. Det er samtidig satt av penger til å gjøre noe i de mest belastede områdene. Det er jo, som jeg viste til i mitt hovedinnlegg, en realitet at prosessen har tatt noe tid, fordi det har vært noe uenighet med hensyn til verneverdier og hvorvidt det å sette opp gjerder i området er forsvarlig. Nå er det grunn til å tro at den prosessen er på sporet – iallfall på siden av sporet, i overført betydning – i den forstand at arbeidet kan komme i gang igjen. Det bør bety at en får ned tapstallene når mer gjerde kommer på plass. For øvrig er jeg ikke i tvil om at det også jobbes med de andre tiltakene, som hver for seg er viktige tiltak, men gjerde er påpekt som det viktigste enkelttiltaket. Der har jeg forventninger til at 2010 blir et år hvor en får mer gjerde på plass.

Ivar Kristiansen (H) [11:52:25]: Mitt spørsmål vil være om statsråden – som tidligere landbruksminister og som fagmann på området – nå tar et personlig ansvar for å sjekke konklusjonene fra morgendagens møte som fylkesmannen i Nordland har innkalt til. Jeg vil ha en bekræftelse på dette, for hvis ikke, får man fra Regjeringens hold ta ansvar for at tusenvis av dyr meies ned på Nordlandsbanen, noe som har utviklet seg til Europas største nærmest organiserte dyretragedie. Jeg vil minne statsråden om at reindriftsnæringen var på plass på Saltfjellet lenge, lenge før planer om nasjonalpark var tiltenkt, og lenge før jernbanen kom på plass. Her handler det om at noen må ta ansvar, at ikke særinteresser får lov til å komme på bekostning av en næring som lider nå. De som driver med reindriftsnæring, lider tap, ikke bare i form av dyr, men økonomiske tap og andre tap som nå krever politisk handling og ikke at man bruker et kelterspråk: Dette er ikke mitt bord, det er en annens bord.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:53:29]: Jeg tar fullt og helt utfordringa ut fra mitt tidligere engasjement, også for reindriftsnæringa i Norge. Som landbruksminister er en også reindriftsminister. At reindriftsnæringa i Norge har store utfordringer – dels som følge av lønnsomhet, dels som følge av rovdyr, men også som følge av, skal vi si, det tekniske oppimot storsamfunnet rundt – er helt, helt åpenbart. Jeg er også trygg på at det er vurderinger som samferdselsministeren deler. Jeg skal ta med den klare henstillinga som kommer fra representanten Kristiansen om også å følge opp møtet som skal være i morgen, politisk, til samferdselsministeren, og jeg er helt trygg på at det vil bli gjort.

S p ø r s m å l 1 0

Per Roar Bredvold (FrP) [11:54:35]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«I Hedmark begås det daglig 16 forbrytelser som ikke blir oppklart. Selv om det er en liten bedring i forhold til tidligere, skaper dette frustrasjon og usikkerhet blant folk flest.

Hva vil statsråden bidra med på kort sikt for at folk skal få tilbake troen på sikkerhet i sin hverdag?»

Statsråd Knut Storberget [11:54:57]: Aller først må jeg bare si at folk har tydeligvis tro på sikkerhet i sin hverdag med tanke på de undersøkelser som nå er gjort om tillit til politiet. Politiet skårer veldig høyt, og Hedmark er ikke noe unntak. Det får vi være glad for. Vi bør ikke spre mer frykt enn vi faktisk trenger å gjøre.

Spørsmålet fra representanten har vært forelagt Politidirektoratet og politimesteren i Hedmark, som opplyser at oppklaringsprosenten i forbrytelsessaker for politidistriktet har ligget i underkant av målsettinga på 38 pst. de siste årene. Det har imidlertid vært en positiv utvikling i oppklaringsprosenten fra 2007–2009, med 37,0 pst. i 2007, 37,6 pst. i 2008 og 38,7 pst. i 2009 – det vanskelige året 2009. Så det er all grunn til å gi honnør til Hedmark politidistrikt for faktisk å ikke gå ned, men at man faktisk klarer å gå opp. De fleste uopplarte saker gjelder vinningskriminalitet. Dette tar en på alvor, og politidistriktet jobber kontinuerlig for å bedre resultatet, for å skape mer trygghet og mindre kriminalitet.

Når det gjelder tillit og følt trygghet, skårer Hedmark politidistrikt meget bra i Innbyggerundersøkelsen for 2009. Undersøkelser viser også at antallet personer som har vært utsatt for kriminalitet i 2009, gjennomgående er lavere enn foregående år. Dette må vi glede oss over. Dette må derfor betegnes som en positiv utvikling.

Bemannings situasjonen i politiet har vært en utfordring i flere år, først og fremst fordi det ble utdannet for få politifolk da den forrige regjeringa styrte, med støtte fra Fremskrittspartiet. Derfor har Regjeringa økt opptaket på Politihøgskolen til 552 studenter i 2009, og nå til rekordhøye 720 studenter i 2010, bl.a. med god hjelp av politihøgskolen som vi har etablert på Kongsvinger. Jeg vil tro at det vil lette rekrutteringen i Hedmark som sådan at vi skal utdanne 150 politihøgskolestudenter fra regionen. Dette er noe vi gjør for å følge opp behovene som ble avdekket i Politidirektoratets bemanningsrapport «Politiet mot 2020». I tiltakspakken som også ble lagt fram i januar i fjor, er det dessuten opprettet 460 nye sivile stillinger hos politi- og lensmannsetaten. Jeg tror det aldri har vært større løft hva gjelder sivile stillinger. Jeg vet at man har satt stor pris på det i Hedmark. Hedmark politidistrikt fikk 17 av disse sivile årsverkene og de videreføres nå i 2010. Hedmark kom godt ut i fordelingen av de sivile årsverkene. For ytterligere å øke politikraften med rask virkning er det, som en del av den nye særavtalen om arbeidstidsbestemmelser i politiet som trådte i kraft 1. oktober 2009, gjort avtale om å øke arbeidstiden for mange politiansatte med én time. Dette representerer en ressursøkning på om lag 230 årsverk. For Hedmark politidistrikt snakker vi om seks årsverk. Dette er for 2009/2010 et stort løft for politiet som i sum utgjør en satsing på over 1,3 milliarder kr.

Jeg vil også peke på at noe av det viktigste vi kan gjøre for å få oppklaringsprosenten opp, er å fortsette DNA-reformen. Etter at DNA-reformen ble innført, er antall søkbare personer i DNA-registeret økt med 40 pst., og utgjør nå i alt 16 600 personer. Nær 3 000 politifolk er i DNA-reformen utdannet for å sikre biologiske spor på åsteder, og det sikres dobbelt så mange spor på åstedene. Rundt halvparten av de spor som legges inn i registeret, treffer mot registrerte personer. I år skal vi bruke ca. 120 millioner kr på denne DNA-reformen.

For Hedmark politidistrikt, som representanten spør om, er budsjettet økt med 18 mill. kr fra 2008–2009, det er en økning på 8,3 pst. Budsjettet for 2010 er foreløpig ikke fordelt til distriktene.

Avslutningsvis vil jeg vise til at Regjeringa har sørget for en stor budsjettøkning til politiet i perioden 2005–2009 på over 2,3 milliarder kr. Dersom kompensasjon for lønns- og prisstigning trekkes fra, er styrkingen på over 1 milliard kr. I 2010 øker vi altså med 1,3 milliarder kr, etter prisstigning 1,2 milliarder kr. Vi vil følge opp denne investeringen i politikraft, slik at den omsettes i bedre forebygging, økt oppklaring og et mer synlig og tilgjengelig politi.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:59:33]: Jeg takker statsråden for et utfyllende og godt svar. Vi har alle et felles mål – både justisministeren, undertegnede, resten av dem som sitter i denne salen, og ellers ute – om at vi skal få ned kriminaliteten. Det er bra.

Men det som ikke er fullt så bra, er at selv om det er økte økonomiske midler og økt personell, øker også kriminaliteten. Det er dessverre mange som begår kriminelle handlinger.

Hvis man ser i avisen Glåmdalen 19. januar, står det nevnt et navn som er én av 5 779 uopplarte saker. Hvis man blar videre i avisen, står det at seks av ti forbrytelser er uopplarte. Det er klart at når man er én av de 5 779 sakene, eller én av de seks av de ti sakene som ikke blir oppklart, føler man en viss frustrasjon, og man føler en viss usikkerhet. Det er den usikkerheten som kanskje sprer seg litt, dessverre. Jeg gir stor honnør og har stor tillit til alle som jobber med disse sakene, de gjør så godt de kan, men kriminaliteten er dessverre litt stor.

Statsråd Knut Storberget [12:00:45]: Jeg deler spørrerens bekymring for kriminaliteten. Men vi skal være varsomme med å si at den eksploderer, og særlig i Hedmark. Innbyggerundersøkelsene viser jo at det er færre som er utsatt for kriminalitet. Ser vi på antall drap, som er den groveste forbrytelsen, er de halvert i løpet av de siste 20 årene. Ser vi på verditransport-, post- og bankran, har vi nærmest nullet ut dem. På mange områder har man oppnådd veldig gode resultater.

Så har vi områder hvor vi har muligheter til å kunne forbygge bedre og forhindre at kriminalitet oppstår, og der vil jeg invitere Fremskrittspartiet til å være med i større grad. De byene som nå har strammet inn på sine skjenketider, har fått en nedgang på 30 pst. i volds-kriminali-

teten. For meg er det en gåte at ikke spørreeren og Fremskrittspartiet i større grad kunne støttet denne typen tiltak, i stedet for å gå i motsatt retning, hvor man sier at man skal åpne alle kraner, som ville gitt mer kriminalitet, også i Hedmark. Der Fremskrittspartiet har mulighet til å forhindre at kriminalitet oppstår, er Fremskrittspartiet på en helt annen banehalvdel.

Dette er et brokete bilde. Vi kan ikke bare telle antall politifolk.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:01:56]: En sak har minst to sider.

I HA lørdag 12. desember ser vi at man reagerer på at man møter stengte dører, og dette gjelder på Hamar politihus. Det står der:

«På hverdager er politihuset stengt etter klokka 15.00, med unntak av torsdager. Da er det åpent for publikum til klokka 18.00.»

Det er klart at når man møter stengte dører i en by som Hamar når man har behov for hjelp, skaper det en viss frustrasjon. Jeg er helt enig i at politiet i størst mulig grad skal være ute og jobbe, men det hadde kanskje vært litt trygt og godt at det var noen åpne dører.

I tillegg sies det at det gis mer penger, og det er vel og bra. Men det er en del dyre etterforskninger, som man bl.a. kan lese om i Glåmdalen 18. januar. Der står det:

«Etterforskningen av Langelanddrapet har påført politiet i Kongsvinger 1,5 millioner kroner ekstra i utgifter. Og de får ikke dekket fem øre.»

Det er klart at hvis et lensmannskontor eller politidistrikt får en del slike dyre saker, vil det gå ut over etterforskning og jobb i andre saker – at man ikke har midler.

Statsråd Knut Storberget [12:03:10]: De kostnader Hedmark politidistrikt har hatt i drapssaken i Kongsvinger, kirkebrannsaken i Våler, som spørreeren har vært opp-tatt av, og all annen type kriminalitet – når det dreier seg om over 1 mill. kr til å finne drapsmannen i Kongsvinger, hvor Kongsvinger gjorde en kjempejobb – blir dekket krone for krone av det offentlige. Det er ikke andre budsjetter man tar det fra, eller fra private eller egen lomme. Det er kroner som Hedmark politidistrikt dekker, og som kommer via politibudsjettet. Man kan jo ikke regne med, når det skjer alvorlige hendelser, at man skal tilleggsfinansiere dem. Alle de kronene og utgifte-ne som representanten Bredvold peker på, blir dekket av det offentlige. Vårt poeng er at det er viktig at politidistrikter settes i stand til å håndtere alvorlig kriminalitet, og det er derfor vi gjør de grepene vi gjør nå med å øke bemanningen så tydelig. Vi ville få en kjempeutfordring i norsk politi, også i Hedmark, hvis vi skulle innføre fremskrittspartipolitikk, f.eks. i forhold til skjenking, i forhold til trafikk og i forhold til andre typer forebyggingsområder, som ville skape en veldig vekst i kriminaliteten som ikke noe budsjett ville kunne klare å håndtere.

Spørsmål 11

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:04:37]: «Sunnmøre tingrett har gjennomført 41 barneavhør i 2009. Ingen av disse har blitt gjennomført i barnehus, fordi det nærmeste barnehuset ligger i Trondheim. Ressurssituasjonen gjør det umulig å avvikle dommeravhør med så lang reisetid og i mange tilfeller behov for overnatting. Det er viktig at alle barn som skal i avhør, får samme mulighet til å benytte det gode tilbudet som barnehusene gir. I valgkampen lovte justisminister Storberget at Ålesund sto for tur til å få barnehus.

Når blir det etablert barnehus i Ålesund?»

Statsråd Knut Storberget [12:05:15]: Jeg vil bare si at jeg er veldig glad for å få spørsmålet. Jeg står ved alle mine løfter, og særlig når det gjelder barnehus. Det er noe av det viktigste Regjeringa har gjort på dette området, etter min mening.

I Soria Moria-erklæringen sa Regjeringa at vi vil «sikre et bedre helhetlig og samordnet tilbud til barn som har vært utsatt for overgrep gjennom blant annet å vurdere opprettelse av et «barnas hus»».

Jeg må medgi at vi ikke har holdt det som står i Soria Moria-erklæringen. Ikke bare har Regjeringa vurdert opprettelse av et barnehus – den har vurdert det, bestemt at det skal etableres barnehus, og sørget for at det er etablert barnehus. Vi har ikke bare etablert ett barnehus, slik det står i Soria Moria-erklæringen, men opprettet seks barnehus – i Bergen, Hamar, Kristiansand, Trondheim, Tromsø, og nå sist i Oslo i september i 2009. Jeg er stolt over å kunne si at vi nå har et landsdekkende tilbud med barnehus, og at vi har overoppfylt Soria Moria-erklæringen på dette området.

I valgkampen sa jeg til Aftenposten torsdag 13. august 2009, som representanten helt riktig viser til – og det må vel være tillatt å si i politikken at vi tok en «short cut» for å peke ut de to stedene som nå sto for tur, og det kan jo innby til mye debatt når vi skal begynne å finne steder – at hvis vi vant valget, noe vi gjorde, ville vi fortsette satsingen på fellesskapsløsninger som barnehus, framfor sosiale skattelettelser. Og jeg har sagt at vi vil opprette barnehus i Stavanger og Ålesund i løpet av stortingsperioden. Det står jeg ved.

Barnehusene har stor pågang fra barn og pårørende som behøver hjelp og omsorg. Jeg ser likevel at reiseavstanden kan være en belastning for både barnet og pårørende. Dette gjelder flere steder i landet. Dilemmaet er at vi ikke kan ha barnehus i hver kommune. Ordningen med barnehus er etablert for å «sikre et bedre helhetlig og samordnet tilbud til barn som har vært utsatt for overgrep» – det kan være for dommeravhør, for helsepersonell og barnevern, og for bedre bevissikring. Jeg forutsetter at politiet og domstolene har dette for øye når man vurderer om man skal bruke barnehusene for dommeravhør og medisinske undersøkelser, eller kompetanse som finnes knyttet til denne typen saker ute i politidistriktene, og særlig der det finnes egne team.

Jeg er glad for at både flertallet og mindretallet i justiskomiteen – under budsjettbehandlingen i Stortinget var også Kristelig Folkeparti etter hvert med på det budsjettet som ble lagt – så klart understreker behovet for barnehus, og at man er positiv til videre utbygging.

Vi har i Prop. 1 S for 2009–2010, altså i det budsjettet som vi nå er i ferd med å gjennomføre, fremmet forslag om at Regjeringa legger til rette for å etablere et nytt barnehus i Stavanger for å dekke det behovet som tingrettene i Rogaland har gitt uttrykk for. Dette vil skje i inneværende år.

I samme proposisjon har Regjeringa signalisert at det også vil komme et barnehus i Ålesund. Jeg har merket meg tilslutningen til dette fra justiskomiteens flertall. Det er Politidirektoratet som vil få ansvaret for å iverksette etableringen, og direktoratet er gjort kjent med denne prioriteringen i inneværende års tildelingsbrev. Framtidige budsjetter i stortingsperioden vil vise når barnehuset i Ålesund vil komme på plass, men det er det som nå står for tur.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:08:27]: Jeg takker for svaret fra statsråden.

Dette har vært en viktig sak for Kristelig Folkeparti i alle år, en sak som vi har jobbet mye med. Da Møre-benken besøkte Ålesund tingrett i forrige uke og vi fikk se avhørsrommet for barn og psykisk utviklingshemmede, reagerte jeg kraftig. På tross av få midler har de ansatte, prisverdig, laget et rom, et avhørsrom i en kjeller, men en avhørsromsituasjon som er langt fra det som skal til for å skape trygghet i en sårbar situasjon. Barn trenger, som statsråden sa, i tillegg både oppfølging og behandling. 41 barn på Sunnmøre sto uten dette tilbudet, og jeg ser fram til at vi finner en løsning. Slik jeg skjønner statsrådets svar, vil det komme i løpet av stortingsperioden.

Statsråd Knut Storberget [12:09:28]: Det er vår ambisjon. Vi sa tydelig i valgkampen at det er to steder i Norge – Stavanger og Ålesund – som står for tur i denne stortingsperioden.

Vi er litt forsiktige med å «rulle ut» denne ordningen, for det er en nyetablert ordning.

Jeg er glad for at dette har vært en viktig sak for Kristelig Folkeparti i alle år, men problemstillingen i forrige periode, da Kristelig Folkeparti satt i regjeringskontorene, var jo at det ikke ble etablert noe. Det er nå vi har fått fart i dette, ved faktisk å bygge barnehus. Det er veldig viktig.

Jeg håper at Kristelig Folkeparti vil være en viktig alliansepartner også framover når vi skal sikre og fordele budsjettene. Jeg er overbevist om at spørrener helt sikkert vil ta vare på Ålesunds interesser.

Spørsmål 12

Oskar Jarle Grimstad (FrP) [12:10:23]: «I et oppslag i Stavanger Aftenblad den 20. januar 2010 åpner Petoro og Statoil for elektrifisering av oljeinstallasjoner i Norskehavet. Lønnsomheten for elektrifisering offshore vil avhenge av hvor mange installasjoner som kobles mot samme kabel fra land. Det er generell enighet om å få til elkraft

på sokkelen, men dette vil skape ytterligere utfordringer for kraftsituasjonen i Midt-Norge.

Hvilke nye kraftprosjekt må på plass for å sikre stabil kraftforsyning i regionen dersom prosjektet blir gjennomført?»

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:11:00]: Regjeringa har gjennomført omfattende tiltak for å bedre kraftsituasjonen i Midt-Norge. Et hovedelement i strategien for å få til dette er tiltak i regi av Statnett. Statnett har siden 2001 gjennomført investeringer i Midt-Norge for i underkant av 5 milliarder kr og planlegger investeringer for ca. 2,5 milliarder kr. Statnett har også idriftsatt en rekke nettanlegg for bl.a. å opprettholde importkapasiteten i området. Kraftledningen Nea–Järpströmmen ble idriftsatt høsten 2009 og øker overføringskapasiteten mellom Midt-Norge og Sverige.

Det andre hovedelementet i Regjeringas politikk for å bedre kraftsituasjonen i regionen er satsingen på fornybar energi og energiomlegging. Som et ledd i dette har NVE fått styrket sin kapasitet for konsesjonsbehandling, som er doblet i forhold til 2005.

NVE prioriterer saker i regioner med stort kraftunderskudd, bl.a. Midt-Norge. I 2009, fra januar til og med august, har Enova tildelt over 162 mill. kr til prosjekter i Midt-Norge. Disse prosjektene vil gi ny energiproduksjon eller spart energiforbruk tilsvarende om lag 300 GWh.

I 2010 vil Enova totalt sett få overført 1,8 milliarder kr til sitt arbeid. Det gir grunnlag for å videreføre Regjeringas høye satsing på fornybar energi og energieffektivisering også i år, noe som er viktig også når det gjelder situasjonen i Midt-Norge.

Samlet har de tiltakene som Regjeringa har iverksatt, lagt grunnlag for en vesentlig bedring av kraftsituasjonen i Midt-Norge. Regjeringa jobber dessuten med ytterligere tiltak for å bedre kraftsituasjonen i området framover. Særlig viktig er arbeidet med en overføringsforbindelse mellom Sogn og Møre, den såkalte Ørskog–Fardal-forbindelsen. Denne forbindelsen har fått konsesjon av NVE. Saken er påklaget og er til behandling i Olje- og energidepartementet.

Regjeringas politikk for å bedre kraftsituasjonen i Midt-Norge er også viktig når det gjelder mulighetene for ytterligere bruk av kraft fra land i petroleumsvirksomheten til havs i området. Det er et krav om at kraft fra land skal vurderes ved alle nye utbygginger og større ombygginger innenfor petroleumsvirksomheten på norsk sokkel. Operatøren skal bl.a. vurdere ulike energiløsninger og legge fram oversikt over energimengden og kostnadene ved å forsyne installasjonen med kraft fra land.

Regjeringa vil i samsvar med dette vurdere hensiktsmessigheten av en kraft fra land-løsning når en gitt utbyggingssøknad, altså en plan for utbygging og drift, skal godkjennes. I en slik sammenheng vil hensynet til kraftsituasjonen i regionen være helt sentralt. Innføring av tilknytningsplikten vil bidra til å legge til rette for en god koordinering av utbygging av forbruk, produksjon og overføring av strøm, samt at prosessene koordineres i tid. Det vil være en betingelse for elektrifisering av nye installasjo-

ner i Norskehavet at kraftsituasjonen i regionen vurderes som tilfredsstillende.

Oskar Jarle Grimstad (FrP) [12:14:15]: Eg føler meg ikkje trygg på at dette blir løyst i tide. Vi ser at Petoro og Statoil opna for elektrifisering av Åsgard, Heidrun og Kristin. I tillegg kjem Ormen Lange fase 2, som også opnar for eit ytterlegare behov i ein region som har ei underdekning på 5 milliardar–6 milliardar kWh. Så utfordringane er store. Eit moderne gasskraftverk, sjølv utan CO₂-handtering, vil nesten halvere CO₂-utsleppet samanlikna med dagens produserte offshoretraum. Ser statsråden at dette er ei løysing som er god for miljø, klima og for regionen?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:14:52]: Jeg synes ulike prosjekter knyttet til produksjon av kraft i gasskraftverk er interessante. Det er også en av grunnene til at vi har gitt konsesjon til et prosjekt i området. Men en forutsetning for dette er at en får på plass gode løsninger når det gjelder rensing, og at utslippene håndteres. Dette er framtidens rett og god energi- og miljøpolitikk, og jeg er helt sikker på at vi kommer til å se mye god teknologiutvikling framover når det gjelder rensing i gasskraftverk.

Hvor raskt teknologien i disse prosjektene vil kunne bli anvendbar i forhold til de andre tiltakene, jf. nettutbedringer i området, er det ikke mulig å si noe om i dag, men det at vi har ulike prosesser gående som skal bidra til en bedret krafttilgang, og det at prosjektene – som jeg nettopp sa – ikke vil bli gjennomført hvis ikke krafttilgangen er god nok, er en realitet.

Spørsmål 13

Torgeir Trældal (FrP) [12:16:17]: «Statskog ligger i konflikt med over 10 000 hytteeiere over hele landet om hvor stor festeavgiften skal være. Festekontraktene mellom staten og hytteeierne er inngått over mange tiår og finnes i opptil fem varianter. For hyttenaboer som bare ligger noen meter unna hverandre, kan prisen variere fra 1 300 til over 10 000 kr. Denne forskjellsbehandlingen fører til stor frustrasjon blant hytteeiere over hele landet.

Er statsråden enig i at alle med like hyttetomter skal likestilles, og vil statsråden se på saken?»

Statsråd Lars Peder Brekk [12:16:51]: Statskog SF har om lag 11 000 festekontrakter til bolig- og fritidsformål, og de fleste av disse 11 000 gjelder hyttetomter. Over halvparten av festetomtene er i statsallmenninger, der alle inntektene deles mellom de lokale fjellstyrene og Grunneierfondet, som skal benyttes til tiltak lokalt. Dette er viktige inntekter for lokalsamfunnene. I forbindelse med Statskogs oppregulering av festeavgiftene er det om lag 350 saker der festerne ikke har akseptert krav om ny avgift, og sakene har gått til behandling i rettsystemet. At mange av disse festerne gjerne hadde sett en lavere festeavgift, er forståelig, ut fra den enkelte festers interesse, men etter mitt syn er påstanden om at Statskog SF ligger i konflikt med over 10 000 hytteeiere, å ta vel hardt i.

Tomtefesteloven setter klare begrensninger for grunneiers muligheter for regulering av festeavgiften. Loven skiller på ulike typer av festekontrakter. For de kontraktene som var vanligst tidligere, vil det kun være tillatt med oppregulering tilsvarende konsumprisindeksen. For nyere kontrakter vil det ofte være aktuelt med oppregulering etter markedsverdi, men kun én gang. Dermed vil tidspunktene for oppregulering også kunne medføre forskjeller i markedsverdi. Med utgangspunkt i gjeldende lovverk og hva som er avtalt med den enkelte tomtefester, vil det fortsatt være forskjeller i festeavgift på tomter som ligner hverandre, eller som kan ligge nær hverandre. At noen på grunn av gunstige kontraktsforhold får beholde svært lave festeavgifter, er en konsekvens av dette, men er, etter mitt syn, ikke nødvendigvis en god nok grunn til å fravike markedsregulering der og når dette er avtalt.

Jeg vil imidlertid ikke legge skjul på at fastsetting av festeavgift for Statskog, som for andre grunneiere, har vært en vanskelig og omstridt prosess. Statskog har tapt noen av sakene om økning av festeavgift, og Høyesteretts ankeutvalg har nylig avvist å behandle Statskogs anke i en av disse sakene.

Som en følge av dette er Statskog nå i ferd med å foreta en grundig vurdering av hva dette vil ha å si for de øvrige festekontraktene foretaket forvalter. Jeg har tillit til at dette gjøres på en ryddig måte, hvor både tomtefesterens rettigheter og fellesskapets interesser ivaretas, og ser derfor ikke behov for å gå nærmere inn i saken nå, så lenge Statskog er midt inne i denne prosessen.

Torgeir Trældal (FrP) [12:19:47]: Jeg er veldig skuffet over svaret, for det ser ikke ut til at man har tenkt å løse opp den forskjellsbehandlingen som foregår. Som jeg har sagt, finnes det opptil fem forskjellige kontrakter, og hytter som ligger 10–20 meter fra hverandre, kan ha en prisforskjell når det gjelder festeavgiften – den kan variere fra 1 300 kr til over 10 000 kr.

Man sier at man overdriver. Foreningen Frustrerte Fester har alene over 10 000 medlemmer. Hvem som overdriver, bør vi ikke ta her, men man burde kanskje ta inn over seg den frustrasjonen som er i landet.

Jeg vil følge opp med et nytt spørsmål. Regjeringen har tidligere uttalt at den markedspristekningen som råder, er svært forvirrende, og at en festetomt ikke er en ubebygget råtomt. Regjeringen sier videre at det derfor kun bør være adgang til å regulere tomtefesteleien etter konsumprisindeks, og det bør ikke gis adgang til en oppregulering etter markedspris. Dette har altså Regjeringen sagt, og da blir mitt spørsmål til ministeren: Er han enig i det Regjeringen tidligere har uttalt?

Statsråd Lars Peder Brekk [12:20:57]: Jeg har forståelse for at representanten Trældal gir uttrykk for skuffelse. Men når han sier at vi ikke har tenkt å løse saken – slik formulerer han seg i kommentaren – har det selv sagt bakgrunn i at jeg mener det ikke er riktig å overstyre et selskaps styre, som har ansvar for å ta tak i dette.

Jeg vil i den sammenheng understreke at prinsippene for god eierstyring – som også Fremskrittspartiet har

gått inn for – innebærer at vi skal la styret gjøre ferdig sin behandling, før en eventuelt tar saken opp til videre behandling.

Det som er viktig å understreke her, er at Statskog er pålagt av Stortinget å drive forretningsmessig og markedsmessig, og ivareta fellesskapets interesser gjennom å benytte de muligheter til inntekt som ligger i festeavtale-systemet, i likhet med andre muligheter til inntekt som de har.

Torgeir Trældal (FrP) [12:21:58]: Jeg synes det er merkelig at statsråden ikke tar inn over seg det som skjedde i Høyesterett for kort tid siden.

Styrelederen i Statskog, Marit Arnstad – statsrådens partikollega – uttalte i forbindelse med sin tiltredelse at Statskog var nødt til å bringe saken inn i rettsystemet, for en endelig avgjørelse. Høyesterett har slått fast – den 12. januar i år – at Statskogs argument mot at markedsregulering er «tvillaust» avtalt, ikke er holdbart. På tross av en knusende beslutning i Høyesterett uttaler administrerende direktør i Statskog til Adresseavisen den 25. januar:

«Vi ønsker tydelige avklaringer på et uklart regelverk.»

Etter min oppfatning må en fellende beslutning i Høyesterett være nok oppklarende, og Statskog bør snarest ta de signalene som Høyesterett har gitt. Når man er inne på dette med eierskap, er det nå engang slik at det er statsråden som har eierskap gjennom sitt styre, og da mener jeg at statsråden snarest må påse at Statskog rydder opp, én gang for alle, slik at likebehandling blant festerne i Norge blir en realitet.

Statsråd Lars Peder Brekk [12:23:07]: I tråd med det som Stortinget har vedtatt, vil statsråden avvente styrets behandling av denne saken, også den behandling som skjer etter at Høyesterett har fattet sitt vedtak ved sin dom.

Jeg vil gjøre oppmerksom på at jeg har forståelse for at Statskog anket saken til Høyesterett, fordi de har noen saker som de har vunnet over festerne, og noen saker som de har tapt, slik at det var nødvendig å få en prinsipiell avklaring. Nå er styret midt inne i det arbeidet og vil foreta denne avklaringen. Jeg har selvsagt tillitt til at de følger det opp på en ryddig måte.

Jeg har lyst til å understreke på nytt igjen at også Fremskrittspartiet har vært med på å vedta at vi skal drive Statskog på en forretningsmessig måte. Det innebærer at de må utnytte de ressurser de får. Det innebærer at man skaper inntekter til lokalsamfunnene, og det innebærer at man skaper inntekter som fører til at man kan drive utvikling av næringsvirksomhet og friluftsliv i lokalsamfunnene. Det er et ansvar styret også har å følge opp, så her er det viktige og avgjørende balanse ganger som må foretas. Jeg har tillitt til at styret gjør den jobben de skal gjøre, og så får man vurdere saken etter at de har fattet sine vedtak i tråd med prinsippene for god eierstyring.

Presidenten: Spørsmål 14 er besvart tidligere i spørretimen.

Spørsmål 15

Solveig Horne (FrP) [12:24:42]: «Den 19. januar 2010 kunne en lese i Aftenposten om en far som trodde han var far til en datter i 32 år. En DNA-test viste at det var han ikke. Nå vil feildømte fedre ha oppreisning og erstatning. Mange får store vanskeligheter og psykiske lidelser som følge av slike saker.

Er statsråden enig i at kvinner skal eller bør straffes for å oppgi feil far?»

Statsråd Audun Lysbakken [12:25:08]: Fram til 2003 gjaldt de alminnelige gjenopptakelsesreglene for saker som var behandlet av retten, også for farskapssaker. Det var da svært begrensede muligheter for å få gjenopptatt saker som var rettskraftig avgjort. I dag er det særregler for gjenopptakelse av farskapssaker, sånn at menn som mener de er ilagt feil farskap, har adgang til å reise sak for retten for å få dette prøvet. Da dekker det offentlige omkostningene til DNA-analyse. Dersom en mann blir frifunnet for farskap, vil han kunne kreve tilbakebetalt barnebidrag som han tidligere har betalt. Etter de reglene vi har i dag, kan alle menn som ønsker det, kreve DNA-test før farskap blir fastsatt. De kan også reise sak om farskap for barn født i ekteskap.

De blodtypeanalysene som tidligere ble benyttet i farskapssaker, hadde mindre pålitelighet enn dagens DNA-analyser. Domstolen benyttet da blodprøve som ett av flere bevis. Fra 1992 benyttes kun DNA-analyser i farskapssaker. I dag kan vi derfor fastslå om tidligere tiders fastsettelse av det juridiske farskapet faktisk stemmer med det biologiske.

Farskapssaker innebærer en belastning for alle de involverte parter, ikke minst for barnet. Vi har i dag svært liberale regler i Norge når det gjelder endring av farskap, slik at alle som er i tvil, har adgang til å reise sak for å få fastslått om juridisk og biologisk farskap er sammenfallende. I tillegg kan menn som mener at de er far til et barn, reise sak om barnets farskap.

Så er det slik at slektskap og identitet henger nøye sammen. Å «miste» den faren man er oppvokst med, og få en ny far man ikke kjenner eller kanskje ingen far i det hele tatt, kan være en stor tragedie for de menneskene som rammes.

Jeg mener imidlertid at dagens regler for gjenopptakelse av saker hvor farskap er idømt av retten, er hensiktsmessige. Det er regler om indeksregulert tilbakebetaling av barnebidrag sammen med alminnelige erstatningsrettslige regler som danner et sterkt rammeverk her, og som i mine øyne bør være en tilstrekkelig kompensasjon for det økonomiske tapet.

Jeg har ingen tro på at straffeforfølgning av barnets mor vil bidra til at disse sakene oppleves som mindre opprivende for de involverte. Med det som utgangspunkt – for det må jo være hensikten at vi i så fall kan oppnå noe med det – kommer jeg ikke til å gå inn for det.

Solveig Horne (FrP) [12:28:07]: Jeg vil takke for svaret, og jeg forstår av det at statsråden ikke vil gå inn for

at kvinner skal straffes. Men norsk rett gir dårlig vern for de feildømte fedrene – de får en dårlig erstatning. Statsråden var selv inne på at de får tilbakebetalt det de har betalt feil i barnebidrag, men i tillegg sliter disse fedrene psykisk også.

Man har også vært inne på at norsk rett kan bryte med Den europeiske menneskerettskonvensjon, EMK. Det er flere saker som etter EMK faktisk gir menn rett til ikke bare reell erstatning, men også erstatning for tort og svie. Mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden blir da: Ser statsråden at norsk rett kan stride mot Den europeiske menneskerettskonvensjon?

Statsråd Audun Lysbakken [12:29:07]: Alle signaler vi måtte få om at norsk rett skulle stride mot f.eks. Den europeiske menneskerettskonvensjon, vil vi ta på stort alvor. Jeg har ikke holdepunkter for at så er tilfellet, men det er en sak som vi fra departementets side selvfølgelig må følge med på.

Vi har altså et regelverk som gjør at du, hvis du er feilaktig idømt farskap, kan få en indeksregulert tilbakebetaling av det som er betalt. I tillegg har vi det vanlige erstatningsrettsregelverket som gir anledning til å kreve erstatning.

Så mener jeg en videre straffereaksjon i så fall måtte være motivert ut fra allmennpreventive hensyn, at vi skulle hindre at dette skjer igjen. Det har skjedd veldig mye med norsk regelverk og med vårt grunnlag for med sikkerhet å kunne fastslå farskap siden disse sakene vi her snakker om, hadde sitt utspring.

Solveig Horne (FrP) [12:30:13]: Da håper jeg at statsråden får sett på dette, om norsk rett burde vært bedre, eller om vi bør få den i samsvar med Den europeiske menneskerettighetsdomstol, EMD.

Jeg har ganske ofte stilt statsråden spørsmål om far, og de psykiske problemene en far kan ha, men dette dreier seg også om barn. Barns rettssikkerhet er utrolig viktig også i disse sakene.

Jeg har fått flere henvendelser fra barn som er blitt

voksne, og som opplever at den de hele eller halve livet har trodd var far, plutselig ikke er far – og de blir også utestengt fra den familien de trodde var familie. Dette er traumatiske situasjoner. For Fremskrittspartiet er det iallfall viktig at barns rettssikkerhet blir ivaretatt. Alle barn har rett til å vite hvem som er far. Da blir mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden: Er statsråden enig i at barns rettssikkerhet også her er veldig viktig, og at barnet har rett til å vite hvem som er far?

Statsråd Audun Lysbakken [12:31:15]: Ja, det er jeg enig i. Det er klart at det er et mål at vi når det gjelder denne typen regler, har barnets beste for øye. Ofte blir disse diskusjonene en diskusjon om og mellom foreldre, og hva som er best for foreldrene. Vi må som politikere tørre å ha det utgangspunktet at vi skal lage regler som er til barns beste. Det kan være kontroversielt av og til. Dette gjelder også, mener jeg, saker der barn har blitt store, for det kan være mye smerte involvert når en har en sak gående om f.eks. et feilaktig idømt farskap, også for den som har vokst opp i den tro at en er denne personens barn. Det er en av grunnene til at jeg er skeptisk til å gå inn i et regelverk som skal straffeforfølge dette utover det som ligger i lovverket allerede i dag. Men det at vi skal ha et regelverk, og har et regelverk, som legger vekt på barns rett til å få vite hvem som er opphavet, er det bred politisk enighet om i Norge.

Presidenten: Da er sak nr. 1 ferdigbehandlet.

Sak nr. 2 [12:32:21]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Jeg vet ikke om jeg skal spørre den representanten som er igjen i salen om hun ønsker ordet før møtet heves. – Det synes ikke å være tilfellet. Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.33.
